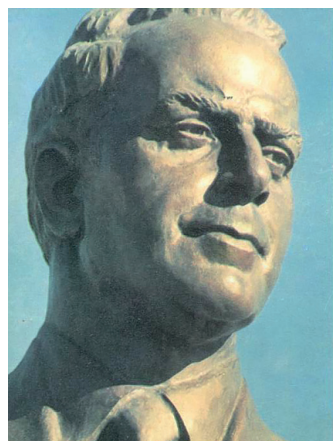

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

İ. Aliyev

YENİ AZƏRBAYCAN

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

14 oktyabr
2025-ci il,
çərşənbə axşamı
№ 185 (7012)
Qiyməti
60 qəpik

İlham Əliyev @azpresident

"Rəşadətli Azərbaycan Ordusu tərəfindən Füzuli rayonunun Qaradağlı, Xatunbulaq, Qarakollu, Xocavənd rayonunun Bulutan, Məlikcanlı, Kəmərtük, Təkə, Tağaser kəndləri işğaldan azad edilib. Eşq olsun Azərbaycan Ordusuna! Qarabağ Azərbaycandır!"

Translate Tweet

3:40 PM · Oct 14, 2020 · Twitter Web App

O, çox güclü bir Liderdir!

Tramp Sülh Sammitində İlham Əliyevdən danışdı...

Bax səh. 2

10 gün, 4 sammit, vahid strateji mesaj...

Bax səh. 3

"TDT+":
yeni format,
türk dünyasının
gələcəyə baxış
modeli...

Bax səh. 4

Düşənbə görüşü: Azərbaycanın regional liderliyinin növbəti təsdiqi

Bax səh. 3

**Azərbaycan-
Türkiyə-
Pakistan
birliyi güclənir**

Bax səh. 5

**Şimal-Cənub
Dəhlizinin
strateji
əhəmiyyəti artır**

Bax səh. 5

**12-ci
üçtərəfli
görüş...**

Bax səh. 4

**Aİ-də
yeni
sərhəd
yoxlanışı...**

Bax səh. 7

**Sənayenin
inkışafında
statistikanın
rolu**

Bax səh. 6

Niyə
getmişdi,
niyə
gəldi?

Bax səh. 7

**İran - Qərb bloku:
Çatlar dərinləşir**

Bax səh. 7

O, çox güclü bir Liderdir!

Tramp Sülh Sammitində İlham Əliyevdən danışdı...

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Trampın və Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisinin dəvəti ilə Yaxın Şərq Sülh Sammitində iştirak etmək üçün oktyabrın 12-də Misirə işgüzar səfərə gəlib.

AZƏRTAC xəbər verir ki, Azərbaycan Prezidentini Misir gənclər və idman naziri Əsraf Subhi və digər rəsmi şəxslər qarşılayıblar.

Oktyabrın 13-də dövlətimizin başçısı sammitin keçiriləcəyi Şarm əl-Şeyx şəhərindəki Beynəlxalq Konqres Mərkəzinə gəlib.

Misir Ərəb Respublikasının Prezidenti Əbdülfəttah əs-Sisi dövlətimizin başçısını salamlayıb.

Sonra Amerika Birləşmiş Ştatlarının Prezidenti Donald Tramp dövlətimizin başçısını salamlayıb.

Daha sonra Azərbaycan və ABŞ prezidentləri birgə foto çəkdiriblər.

Yaxın Şərq Sülh Sammitinin iştirakçıları birgə foto çəkdiriblər.

Sammitdə Prezident Donald Tramp Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Vaşinqton görüşünə toxunaraq dedi: "Budur, mən bu yaxınlarda bu şəxs üçün müharibəni bitirdim. Azərbaycan, işi bəyəndinizmi? Bəs Sizin həmkarınız haradadır? Budur, buradadır. Siz ikinci artıq yola gedirsiniz, elə deyilmi? Onlar 32 il müharibə etdilər, biz isə bir saata bu məsələni həll etdik, elədimi? İndi onlar yola gedirlər, bu

yaxşıdır, düşünürəm ki, bu əladır.

Sonra sülh sazişinin imzalanması mərasimi olub.

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Misirdə bir sıra ölkələrin liderləri ilə görüşüb.

"Report"-un məlumatına görə, görüşlər bu ölkədə keçirilən Yaxın Şərq Sülh Sammiti çərçivəsində baş tutub.

Bela ki, Azərbaycanın dövlət başçısı adıçəkən sammitdə Pakistanın Baş naziri Şahbaz Şərif, İordaniya Kralı II Abdullah, Fələstin Prezident Mahmud Abbas, Macarıstanın Baş naziri Viktor Orban, Niderland Krallığının Baş naziri Dik Sxofla, Ermənistanın Baş naziri Nikol Paşinyanla ayaqüstü görüşlər keçirib.

10 gün, 4 sammit, vahid strateji mesaj...

Azərbaycan üç qitədə: Bakı global dünyanın aparıcı müzakirə masalarında

Azərbaycan son illərdə beynəlxalq münasibətlər sistemində nüfuzlu, etibarlı və fəal tərəfdaş kimi tanınmaqdadır. Xüsusilə 44 günlük Vətən müharibəsində qazanılan tarixi Qələbə yalnız ölkəmizin ərazi bütövlüyünü təmin etmədi, həm də Azərbaycanın geosiyasi çəkisini tamamilə yeni səviyyəyə yüksəltdi. Bu Qələbə ilə Azərbaycan regionun təhlükəsizlik arxitekturasını dəyişdi, beynəlxalq diplomatiyada öz yönünü və istiqamətini diqtə etdi, prosesləri idarə edən bir dövlətə çevrildi. Beləliklə, Bakı artıq tək Cənubi Qafqaz regionunun deyil, Avra-siya məkanının siyasi koordinat sistemində əsas mərkəzlərdən biri kimi çıxış edir. Bakının global dialoqda fəal iştirakı, beynəlxalq proseslərə realist və pragmatik yanaşması onu Avropa, Asiya və Afrika kimi üç fərqli qitədə cərəyan edən geosiyasi müzakirələrin mühüm iştirakçısına çevirib - biz proseslərin nüvə-

sində yer alır.

Bütün bu uğurlu proseslərin əsasında isə Prezident İlham Əliyevin məqsədyönlü xarici siyasət kursu dayanır. Dövlət başçısı yorulmadan Azərbaycanın milli maraqlarını global səviyyədə müdafiə edir, ölkəmizi

dünyanın müxtəlif regionlarında formalaşan siyasi gündəmlərin ayrılmaz hissəsinə çevirir. Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan artıq həttə üzvü olmadığı beynəlxalq formatlarda da fəxri qonaq statusu ilə iştirak edir və global problemlərin həllində aparıcı münasibət bildiren ölkələr sırasında yer alır.

Son on günün diplomatik mənzərəsi isə bu həqiqəti bir daha təsdiqlədi - Prezident İlham Əliyev Kopenhagendə Avropa Siyasi Birliyinin samitində, Qəbələdə TDT-nin 12-ci Zirvə görüşündə, Düşənbədə MDB dövlət başçılarının zirvə toplantısında və Misirdə keçirilən Sülh Sammitində iştirak etməklə, Azərbaycanın beynəlxalq siyasətdəki çoxvektorlu və balanslı xəttini bir daha nümayiş etdirir. Nəzərə alınmalıdır ki, cəmi bir neçə gün öncə ölkəmizdə - Qəbələdə TDT-nin Zirvə toplantısı baş tutub. Beləliklə, Bakı bu gün global dünyanın ən fəal üzvü kimi ön sırada

təmsil olunur.

Avropanın etibarlı tərəfdaşı...

Avropa məkanı Azərbaycanın strateji tərəfdaşı kimi daim prioritet mövqelərdən birinə sahib olub. Bakı uzun illərdir Avropa İttifaqı ilə enerji, nəqliyyat, təhlükəsizlik və humanitar sahələrdə mühüm əməkdaşlıq layihələrini həyata keçirir. Bu münasibətlər qarşılıqlı maraqlara əsaslanır: Avropa Azərbaycanın enerji resurslarını və sabitlik modelini etibarlı hesab edir, Azərbaycan isə Avropa ilə tərəfdaşlığı siyasi, iqtisadi və texnoloji modernləşmənin mühüm dayağı kimi qiymətləndirir.

Avropa Siyasi Birliyinin son sammitində Prezident İlham Əliyevin iştirakı bu etimadın təsdiqidir. Bu sammitdə Azərbaycanın iştirakı həm Avropa siyasi dairələrinin Bakıya olan etibarını, həm də Azər-

baycının Avropa məkanında yaranan proseslərə real təsir imkanına malik olduğunu göstərdi. Avropanın aparıcı ölkələrinin dövlət və hökumət başçılarınin Prezident İlham Əliyevlə görüşmək üçün təşəbbüs göstərməsi isə bunun faktoloji sübutuna çevrildi.

Azərbaycan bu gün Avropanın enerji təhlükəsizliyinin mühüm təminatçılarından birinə çevrilib. Avropa üçün Bakı Cənub Qaz Dəhlizi layihəsi strateji əhəmiyyət daşıyır. Bununla yanaşı, Azərbaycanın Avropa ilə mədəni və humanitar sahədə də mühüm körpü funksiyasını yerinə yetirir. Bütün bunlar Azərbaycanın Avropada sabitlik və dialoq mərkəzinə çevrildiyinin göstəricisidir. Dövlət başçımızın Avropanın aparıcı beynəlxalq tədbirində Avropanın gələcək təhlükəsizlik arxitekturasının formalaşmasında iştirakı isə Bakının bu prosesdəki rolunu və yerini təsdiqləyir.

Asiyanın birləşdirici gücü...

Azərbaycanın çoxşaxəli diplomatiyasında ən mühüm istiqamətlərdən biri Mərkəzi Asiya da daxil olmaqla yaxın coğrafiya və ümumilikdə Asiya məkanı ilə əməkdaşlıqdır. Prezident İlham Əliyevin Düşənbədə keçirilən MDB dövlət başçılarınin sammitində iştirakı bunun bariz göstəricisidir. Azərbaycan bu regionda uzun illərdir enerji, logistika və kommunikasiya layihələrinin təşəbbüskarı kimi tanınır. Bakı-Tbilisi-Qars dəmir yolu, Transxəzər beynəlxalq nəqliyyat dəhlizi, həmçinin Orta Dəhliz, Zəngəzur dəhlizi (TRİPP) kimi layihələr Asiya ilə Avropa arasında yeni münasibətlər sisteminin qurulmasına xidmət edir.

Bu gün Mərkəzi Asiya ölkələri Azərbaycanı timsalında etibarlı tərəfdaş, təcrübəli vasitəçi və inkişaf modelinə malik bir dövlət görürlər. Bakı həm siyasi sabitliyi, həm iqtisadi dinamizmi, həm də xarici siyasətdə mühüm prioritetləri ilə post-sovet məkanında yeni əməkdaşlıq mədəniyyəti formalaşdırır.

MDB sammitində Prezident İlham Əliyevin çıxışları region ölkələri arasında həmrəylik, qarşılıqlı hörmət və əməkdaşlıq ruhunun gücləndirilməsinə xidmət etdi. Azərbaycan bu məkanın təkcə iqtisadi deyil, həm də mədəni liderlərindən biri

kimi qəbul edilir. Azərbaycanın apardığı geniş siyasi məhiyyətə malik kurs regionda yeni beynəlxalq münasibətlər sistemini qurur. Bölgənin təhlükəsizlik immuniteti gücləndirilir, global proseslərə müdaxilə imkanları yaranır. Bu amil həm də TDT-nin funksionallığının artmasından tutmuş, Şərq-Qərb kontenti üzrə integrasiyanın yenilənməsi, dinamizm qazanması

kimi aktiv müşahidə olunan proseslərdəki rolumuzu nümunə sayıla bilər. Cənub-Qərb xətti üzərində Azərbaycanın fərdi nüfuzu ilə yanaşı həm regional, həm də global maraqların cərpazlaşma nöqtəsi olması uzlaşma meyillərini gücləndirir. Bununla da, yeni dövr üçün aktuallıq daşıyacaq əməkdaşlıq platformaları gündəmə gəlir, mövcud olanlar isə gücləndirilir.

Bakı Qlobal Cənubun aparıcı səsi kimi...

Günümüzün ən mühüm çağırışları məhz əməkdaşlığa və ortaqların bölüşdürülməsinə hədəflənir - çoxtərəfli platformalarda sıx əməkdaşlıq üçün yaradılan zəmin bəşəriyyətin ümumi problemlərinin həllində aparıcı funksiyaları məhz Qlobal Cənub əyaq nöqtələri isə müasir transformasiyaya uyğun olaraq tənzimlənir - etiraf olunur ki, global problemlərin həllində, beynəlxalq iqtisadi-siyasi əlaqələrin inkişafında, hətta ən kəskin kataklizmlərin və toqquşmaların qarşısını almaqda Qlobal Cənubun rolu artır. Bu gün etiraf edilir ki, beynəlxalq ədalətin səmərəli şəkildə müdafiəsində aparıcı funksiyaları məhz Qlobal Cənub üstləyib. Son illərdə Azərbaycan Yaxın Şərq, Körfəz və Afrika ölkələri ilə əlaqələrini sistemli şəkildə genişləndirir. Prezident İlham Əliyevin Misirdə keçirilən Sülh Sammitində iştirakı bu siyasətin məntiqi davamı idi. Bu sammit global Cənub ölkələrinin

sülh, sabitlik və ədalət tələblərini ifadə etdiyi mühüm platforma kimi dəyərləndirilir. Azərbaycan bu müzakirələrdə özünün global məsuliyyət daşıyan ölkə kimi rolunu bir daha təsdiqlədi. Bakı bu gün həm humanitar, həm enerji, həm də iqtisadi əməkdaşlıq istiqamətlərində Afrika və Yaxın Şərq ölkələri ilə yeni münasibətlər sistemi qurur. Azərbaycanın BMT və Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində fəaliyyəti bu regionlarda böyük hörmət qazanmasına səbəb olub. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə Azərbaycan pandemiya dövründə bir çox Afrika və Asiya ölkələrinə humanitar yardım etdi. Bu da Bakının global Cənubun lider səsi kimi qəbul edilməsində mühüm rol oynadı. Misirdə keçirilən sammitdə Prezidentin iştirakı Azərbaycanın beynəlxalq arenada artan çəkisini və dünya ölkələri tərəfindən dialoq mədəniyyətinin simvolu kimi qəbul edilməsini göstərdi.

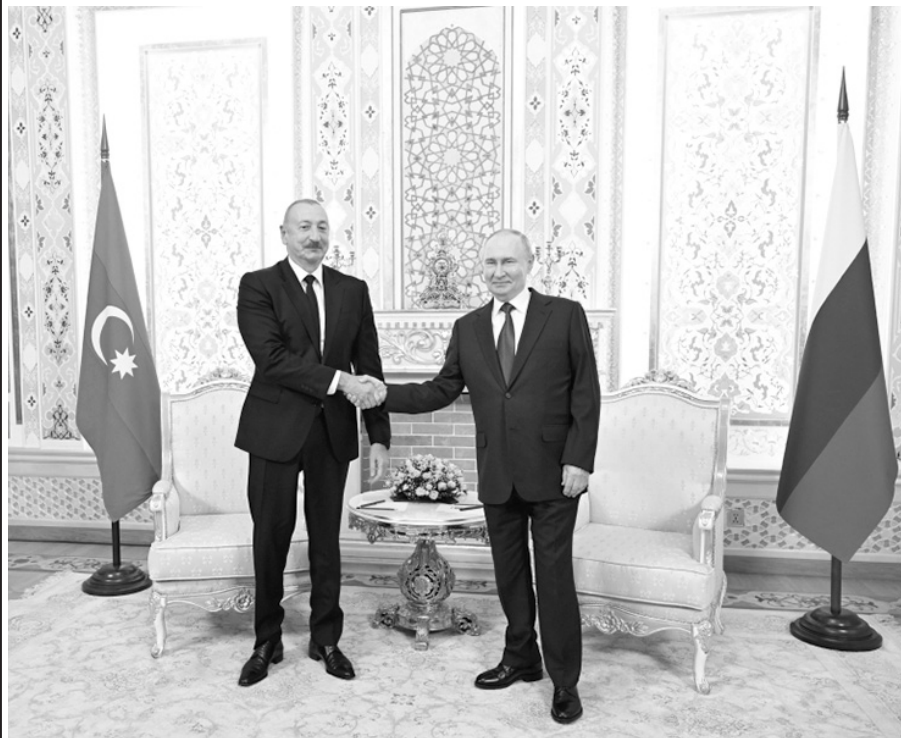
Prezident İlham Əliyev - Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzunun əsas memarı

Qeyd edildiyi kimi, Azərbaycanın bu uğurlarının mərkəzində Prezident İlham Əliyevin çoxvektorlu və uzaqgörən xarici siyasəti dayanır. Dövlət başçısı son illərdə formalaşdırdığı müstəqil diplomatiya modeli ilə ölkəmizi beynəlxalq siyasətin ön cəbhəsinə çıxarıb. İlham Əliyev hər

regional, həm də global məsələlərdə aydın mövqeyə malikdir: Azərbaycanın milli maraqları və beynəlxalq fəaliyyəti bir-birini tamamlayır. Dövlət başçısının diplomatik fəallığı, şəxsi nüfuzu və beynəlxalq liderlər arasında etimad qazanması nəticəsində Azərbaycan bir çox bey-

nəlxalq formatlarda maraqların uzlaşdırılmasını təmin edən ölkə kimi qəbul edilir. Son on gün ərzində üç müxtəlif qitədə keçirilən zirvələrdə iştirak, İlham Əliyevin şəxsinə və rəhbərlik etdiyi dövlətə göstərilən yüksək etimadın, hörmətin və dəyərin real ifadəsidir. Bu, həm də Azərbaycanın diplomatiyasının uğurlu nəticəsi - ölkəmizin beynəlxalq sistemdə aparıcı mərkəzlərdən biri kimi tanınmasının göstəricisidir.

Düşənbə görüşü: Azərbaycanın regional liderliyinin növbəti təsdiqi

Beynəlxalq siyasətin müəkkəb labirintində bəzən bir görüş, bir qərar, bir jest bütün balansları dəyişdirə bilər. Çünki dövlətlərarası münasibətlərdə hər addım sadəcə protokol qaydası deyil, uzunmüddətli strateji maraqların toqquşduğu və ya uzlaşdığı nöqtədir. Bəzən bir liderin bir cümləsi yeni itti-faqlar yaradır, bir baxış siyasi xəritələri dəyişir, bir jesti isə tarixin istiqamətini müəyyənləşdirir. Diplomatiya yalnız sənədlər və bəyanatlardan ibarət deyil, həm də psixoloji üstünlüyün, siyasi uzaqgörənliyin və mədəni gücün inco oyunudur. Dünyada az sayda lider tapılır ki, bu oyunun qaydalarını öz zəkası, iradəsi və ədalət hissi ilə dəyişdirə bilsin. 2025-ci il oktyabrın 9-da Düşənbədə baş tutan görüş də məhz bu nadir hadisələrdən biri idi: bir görüş, amma tarix yaradan görüş.

Bu görüş təkcə iki ölkə arasındakı diplomatik əlaqələrin epizodu deyil, həm də müasir beynəlxalq münasibətlər sisteminə Azərbaycan Prezidentinin siyasi qətiyyəti, dövlətçilik iradəsi və mədəni uralığının parlaq təəcəssümü idi. Bu, sadəcə bir diplomatik jest deyil, Azərbaycan diplomatiyasının, İlham Əliyev məktəbinin, milli qurur və beynəlxalq hüququn tarixi qələbəsidir. Rusiya prezidenti faciəvi aviasiya qəzası ilə bağlı bütün detalları şəxsən təqdim edərək istintaqın nəticələrini açıqladı, məsuliyyəti öz üzərinə götürdü. Bu görüş bir daha sübut etdi ki, İlham Əliyev təkcə Azərbaycan dövlətinin yox, bütövlükdə regionun ən güclü və düşünülmüş siyasət yürüdən lideridir. Prezidentimizin çıxışında sərgilədiyi təmkin, siyasi etika və eyni zamanda dəmir məntiq bir daha göstərdi ki, Heydər Əliyev məktəbi bu gün İlham Əliyevin simasında yeni zirvələrə yüksəlib. İlham Əliyev - dahi dövlət xadimi Heydər Əliyevin ideyalarının canlı daşıyıcısı, onun dövlətçilik fəlsəfəsinin müasir dövrdə parlaq davamçısıdır. Sələfi kimi o da yalnız siyasət yürütmür - siyasət yaradır, istiqamət müəyyənləşdirir, reallıqları dəyişir. Onun rəhbərliyi altında Azərbaycan beynəlxalq aləmdə söz sahibi olan, iradəli və prinsipial mövqeyilə hörmət qazanan bir dövlətə çevrilib. Prezident İlham Əliyevin çıxışında ən təsirli məqamlardan biri onun faciə qurbanlarına və ailələrinə yönələn humanist münasibəti idi. O, hadisəni sıradan bir hadisə kimi yox, insani faciə kimi qiymətləndirdi və məsələni hər zaman diqqət mərkəzində saxladığını vurğuladı. Bu, dövlət başçısının şəfqətə, mərhəmətə və mədəni dəyərlərə sadiq bir lider olduğunu göstərdi. Humanizm İlham

Əliyevin siyasətində sadəcə bir anlayış deyil, yol xəritəsidir. O, insan həyatını, ailə dəyərlərini, ədaləti və şəffaflığı hər şeydən üstün tutur. Bu da onu dünyanın bir çox siyasi liderlərindən fərqləndirən əsas xüsusiyyətdir.

Görüşün digər vacib istiqaməti iqtisadi-ticarəti münasibətlərin genişləndirilməsi idi. Rusiya prezidenti qeyd etdi ki, iki ölkə arasında ticarət dövrüyyəsi ötən il 6 faiz, bu il isə 16 faizdən çox artıb. Bu fakt Azərbaycanın iqtisadi diplomatiyasının səmərəliliyini və İlham Əliyevin xarici siyasətinin çoxşaxəli inkişaf modelini bir daha təsdiqləyir. Prezident İlham Əliyev isə cavab çıxışında bu münasibətlərin həm iqtisadi sahədə, həm də bütün digər istiqamətlərdə uğurla inkişaf etdiyini vurğuladı. Azərbaycan-Rusiya münasibətləri bu gün qarşılıqlı etimad, hörmət və strateji tərəfdaşlıq üzərində qurulub. Ölkəmiz bu gün regionun enerji, logistika və təhlükəsizlik sahələrində güc mərkəzinə çevrilib.

Bu tarixi görüşün ən böyük mənası ondan ibarət oldu ki, Azərbaycan artıq çoxdandır heç kimin "kiçik qardaşı" deyil. Azərbaycan bərabərhuquqlu, güclü və prinsipial dövlət kimi hər bir beynəlxalq müzakirədə öz sözünü deyir, ədaləti bərqərar edir. Rusiya kimi nəhəng bir güc mərkəzinin rəhbəri belə İlham Əliyevin siyasi iradəsi qarşısında məsuliyyət hiss edirsə, deməli, Azərbaycan diplomatiyası artıq global miqyasda da nüfuz əmilinə çevrilib. Düşənbə görüşü bir daha göstərdi ki, İlham Əliyev müasir dünyanın ən balanslı, həm də ən güclü liderlərindən biridir. O, hər bir hadisəyə ağıl, təmkin, ədalət və mərhəmətlə yanaşır, dövlət maraqları məsələsi ortaya gələndə isə dəmir iradə nümayiş etdirir. Bu hadisə Azərbaycan Prezidentinin beynəlxalq aləmdə qazandığı mədəni və siyasi qələbənin rəsmi etirafıdır. Dünya mediası bu görüşü geniş işıqlandırdı. Düşənbədə yazılan tarix bir daha göstərdi ki, İlham Əliyevin timsalında Azərbaycanın qətiyyətli səsi dünyanın hər yerində eşidilir.

Karamat QONBƏROV, beynəlxalq hüquq üzrə ekspert

Azərbaycan - yeni global düzənin etibarlı dayağı

Son 10 günün diplomatik hadisələri bir daha sübut etdi ki, Azərbaycan artıq təkcə regional lider deyil, global dünyanın formalaşan nizamında etibarlı tərəfdaş, dialoq mərkəzi və sabitlik dayağıdır. Prezident İlham Əliyevin Avropa, Asiya və Afrika qitələrində keçirilən üç mühüm sammitdə iştirakı Azərbaycanın çoxşaxəli siyasətinin nəticəsidir.

Bu gün Bakı Qərblə Şərq, Şimal ilə Cənub arasında körpü rolunu oy-

nayır. Azərbaycanın diplomatik fəallığı və İlham Əliyevin liderliyi beynəlxalq münasibətlərdə davamlılıq, əməkdaşlıq və sülh dəyərlərinə əsaslanan yeni model təqdim edir. Nəticə etibarilə, Azərbaycan XXI əsrin global siyasətində öz səsinə eşitdirən, dialoqa yön verən və etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilən dövlətlərdən biri kimi çıxış edir.

Pərviz SADAYOĞLU

“TDT+”: yeni format, türk dünyasının gələcəyə baxış modeli...

Qəbələdə səslənən bu təşəbbüs təşkilatı müasir, dinamik və global düşüncəyə əsaslanan bir platformaya çevirir

Təmali 2009-cu ildə qoyulan, müasir vizionunu isə 2021-də qazanmış Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) qısa zaman kəsiyində regionun ən nüfuzlu siyasi və iqtisadi platformalarından birinə çevrilməyi bacarıb. Uzun illər ərzində dövlətlərin mədəni və tarixi bağlar üzərində qurulan

əməkdaşlığı bu gün TDT müstəvisində real siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik mexanizminə çevrilib. Təşkilatın fəaliyyət istiqamətləri təkcə türk dövlətləri arasında əlaqələri möhkəmləndirməklə məhdudlaşmır, həm də yeni dövrün regional inteqrasiya modelinə çevrilmək iddiasını or-

taya qoyur.

Son illərdə TDT-nin dinamizmi, onun qısa müddətdə qazandığı şöhrət və imza atdığı mühüm nailiyyətlər beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu quruma yönəldib. Artıq TDT regional güc olmaqla yanaşı, global əməkdaşlıq formatlarının formalaşmasında da aktiv rol oynayır. Bu realiti həm təşkilatın struktur baxımından çevik, həm də siyasi baxımdan dayanıqlı mexa-

nizmlərə malik olduğunu göstərir. Xüsusilə son illərdə keçirilən xarici işlər nazirlərinin görüşlərində koordinasiyalı fəaliyyətin qurulması, fəvqəladə hallar zamanı qarşılıqlı yardım mexanizmlərinin hazırlanması, gömrük məsələlərinin koordinasiya və regional proseslərə vahid mövqə ilə yanaşılması təşkilatın praktiki təsir imkanlarını aydın şəkildə artırır.

Bu tədbirlərin ardınca müzakirəyə çı-

xarılan yeni bir ideya - “TDT+” formatı artıq təşkilatın yaxın gələcəkdə öz sərhədlərindən kənara çıxma ehtimalını ortaya qoyur, əməkdaşlıq coğrafiyasını genişləndirəcəyinə və global tərəfdaşlıq üçün açıq bir platforma kimi formalaşacağına işarə edir. Qəbələdə keçirilən TDT Dövlət Başçıların Zirvə Görüşü zamanı adıçəkilən mövzu xüsusi diqqət mərkəzində idi. Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə reallaşan bu toplantı türk dünyasının gələcək inteqrasiya modelinə yeni strateji baxış gətirdi. “TDT+” ideyası isə bu baxışın əsas ifadə forması kimi dəyərləndirilə bilər.

“TDT+” formatı: formal üzvlük sistemini pozmadan yeni tərəfdaşlıq əlaqələri...

Qeyd edək ki, beynəlxalq praktikada “+” formatı müəyyən təşkilatın, ittifaqın və ya regional qurumun öz struktur çevrəsini genişləndirmək, digər dövlət və ya birlikləri əməkdaşlıq çərçivəsinə cəlb etmək məqsədilə istifadə etdiyi diplomatik modeldir. Bu, təşkilatın formal üzvlük sistemini pozmadan, onun təsir dairəsini artırmaq və yeni tərəfdaşlıq əlaqələri qurmaq üçün tətbiq olunur.

Məsələn, ASEAN+3 (Çin, Yaponiya və Cənubi Koreya), G7+, BRICS+, OPEK+ kimi formatlar son illərdə beynəlxalq münasibətlər sistemində uğurla işləyən modellərdir. Bu formatlar vasitəsilə həmin təşkilatlar öz iqtisadi və siyasi imkanlarını yalnız üzvləriylə məhdudlaşdırmır, həm də regiondan kənarda dayanan, lakin ortaq ma-

raqları olan ölkələri əməkdaşlığa cəlb edirlər.

Eyni məntiqə çıxış etsək, “TDT+” formatı da türk dünyasının əməkdaşlıq coğrafiyasını genişləndirmək, iqtisadi və siyasi tərəfdaşlığın həddlərini artırmaq məqsədinə xidmət edəcək. Bu, həm də təşkilatın çevik xarakterini, yeni dəyişən beynəlxalq münasibətlər sistemində uyğunlaşmaq qabiliyyətini nümayiş etdirir.

Qeyd edək ki, hüquqi baxımdan bu format təşkilatın Nizamnaməsində dəyişiklik tələb etmir, əlavə əməkdaşlıq mexanizmləri və statuslar sistemi yəradır. Belə ki, müşahidəçi statusu (artıq tətbiq olunur - red.), dialoq tərəfdaşı və ya xüsusi əməkdaş ölkə kimi modellər tətbiq oluna bilər.

“TDT+” nə vəd edir?

Yeni formatın tətbiqi artıq dayaqları möhkəmlənməkdə olan TDT-yə bir neçə istiqamətdə ciddi üstünlüklər qazandırmaqlar:

- Siyasi baxımdan: Təşkilat beynəlxalq arenada daha çevik və təsirli oyunçuya çevriləcək. Genişlənmiş format vasitəsilə TDT regional problemlərdə vahid mövqə formalaşdıracaq və bu mövqə artıq global təşkilatlar səviyyəsində diqqətlə izlənəcək. Eyni zamanda, “TDT+” diplomatik əməkdaşlıq üçün yumşaq güc platforması rolunu oynayacaq - yeni üzv olmayan, lakin yaxın əlaqələr qurmaq istəyən dövlətlər üçün körpü yaradacaq.

- İqtisadi baxımdan: “TDT+” formatı ticarət dövryyəsinə artıracaq, ortaq investisiya layihələrinin miqyasını genişləndirəcək,

vahid gömrük və nəqliyyat siyasətinin tətbiqini asanlaşdıracaq. Təşkilatın ümumi ÜDM göstəricisi daha da artacaq. Bu, TDT-ni dünya iqtisadi blokları arasında mühüm yerlərə qaldıracaq.

- Müdafiə və təhlükəsizlik baxımından: Yeni format üzv və tərəfdaş ölkələr arasında müdafiə koordinasiyasını genişləndirəcək. Birgə təlimlər, fəvqəladə hallar zamanı yardım mexanizmləri və informasiya təhlükəsizliyi sahəsində əməkdaşlıq TDT-nin sabitlik rolunu möhkəmləndirəcək. Azərbaycanın təklif etdiyi birləşmiş təhlükəsizlik mexanizmi ideyası “TDT+” formatı ilə daha praktik çərçivə qazana bilər.

Beləliklə, Qəbələdə keçirilən TDT Dövlət Başçıların Zirvə Görüşü həm ideoloji, həm də siyasi baxımdan dönüş nöqtəsi sayıla bilər. Burada səsləndirilən təkliflər göstərdi ki, Azərbaycan yalnız təşəbbüskar deyil, həm də bu təşəbbüsləri

“TDT+” formatının formalaşma ehtimalları: coxtərəfli əməkdaşlığın üstünlükləri

Vurgulanan viziona keçid mərhələsi isə fərqli konturlarla izah oluna bilər. Başqa sözlə, “TDT+” formatının rəngarəngliyi ilə bağlı ehtimallara nəzər salsaq, geniş bir mənzərə ilə qarşılaşa bilərik. Belə ki, ilkin variantda TDT+ formatının genişlənmə imkanlarını bölgəsəl amillərlə əlaqələndirmək olar - türk coğrafiyasına yaxın və tarixi, mədəni, coğrafi bağları olan dövlətlər “+” formatının tərəfinə çevrilə bilər. Bu baxımdan, Türkmənistanın tamhüquqlu üzv olması, Macarıstanın müşahidəçi statusu kimi təcrübələr artıq bu istiqamətdə atılmış addımlardır. Bu, həm siyasi, həm də mədəni baxımdan mühüm əhəmiyyət daşıyır. Çünki türk dünyasının coğrafi

sərhədləri faktiki olaraq Aralıq dənizindən Altaya qədər uzanır və bu məkanada vahid platformanın mövcudluğu regional sabitliyə birbaşa təsir göstərir.

İkinci ehtimal kimi isə yaxın tərəfdaş ölkələrin bu formata daxil olması perspektivi düşünülə bilər - bu, xüsusilə Gürcüstan, Pakistan, Macarıstan, Qətər, Qazaxıstanın qonşu dövlətləri, eləcə də Mərkəzi Asiya ilə ticarət əlaqələrinə malik ölkələri əhatə edə bilər. Bu dövlətlər TDT-nin nəqliyyat, enerji və təhlükəsizlik təşəbbüsləri ilə sıx bağlıdırlar. Məsələn, Gürcüstan Orta Dəhlizin mühüm tranzit hissəsidir, Pakistan isə Türkiyə və Azərbaycanla müdafiə əməkdaşlığında iştirak edir. Belə dövlətlərin

“TDT+” formatına daxil edilməsi təşkilatın regional və beynəlxalq çəkisini artırır.

Bir başqa ehtimal kimi Yaxın Şərq, Körfəz ölkələri və digər regionlardan dövlətlərin iştirakı da nəzərdə tutula bilər. Buraya hətta Cənubi Asiya və Afrika regionlarının iqtisadi tərəfdaşı kimi cəlb edilməsi də perspektiv kimi ehtimal ola bilər. Məsələn, BƏƏ, Səudiyyə Ərəbistanı, Misir və İndoneziya kimi dövlətlər enerji, logistika və investisiya sahələrində türk dünyası ilə əməkdaşlıqda maraqlıdır. Onların “dialoq tərəfdaşı” statusu ilə TDT-yə qoşulması həm iqtisadi, həm də siyasi baxımdan yeni bir geosiyasi körpü yarada bilər. Bu proseslərin hər biri Azərbaycan diplomatiyasının təşəbbüskar xətti ilə tam uzlaşır. Çünki Bakı həmişə açıq əməkdaşlıq, coxtərəfli tərəfdaşlıq və birgə inkişaf ideyalarını irəli sürüb.

Yeni əsrin siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik mərkəzi perspektivi...

Beləliklə, Türk Dövlətləri Təşkilatı XXI əsrin siyasi, iqtisadi və təhlükəsizlik mərkəzlərindən birinə çevrilmək yolundadır. “TDT+” formatı bu inkişafın növbəti mərhələsi sayıla bilər. Bu model vasitəsilə türk dünyası öz sərhədlərindən kənara çıxaraq beynəlxalq əməkdaşlıq üçün açıq, çevik və effektiv bir platforma yaradır.

Azərbaycan isə bu prosesin lokomotivi və ideya mərkəzi olaraq çıxış edir. Prezident İlham Əliyevin təşəbbüsləri

sayəsində türk dünyası yalnız regional miqyasda deyil, global siyasi arxitekturanın mühüm hissəsinə çevrilmişdir.

Gələcəkdə “TDT+” formatı vasitəsilə bu təşkilat təkcə türkdilli dövlətlərin deyil, həm də əməkdaşlıq, sabitlik və sülhə sadıq bütün ölkələrin bir araya gəldiyi beynəlxalq təsir mərkəzinə çevrilə bilər. Bir sözlə, “TDT+” - təkcə yeni format deyil, həm də türk dünyasının gələcəyə baxış modelidir: açıq, müasir, dinamik və global düşüncəyə əsaslanan bir platforma şəklində.

Pərviz SADAYOĞLU

12-ci üçtərəfli görüş...

Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstan müdafiə nazirləri protokol imzaladılar...

Cənubi Qafqaz regionu geosiyasi baxımdan dünyanın ən həssas və strateji əhəmiyyətli məkanlarından biridir. Tarixən müxtəlif maraqların toqquşduğu bu bölgədə sabitlik və təhlükəsizliyin təmin edilməsi həm regional, həm də global miqyasda vacib şərtir. Məhz bu səbəbdən Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstanın birgə təhlükəsizlik əməkdaşlığı, hərbi təlimləri və qarşılıqlı müdafiə mexanizmlərinin gücləndirilməsi son illərdə regionun ən mühüm proseslərindən birinə çevrilib.

Şübhəsiz ki, Azərbaycanın bu prosesdə rolunu həlledici xarakter daşıyır. 2020-ci il Vətən müharibəsində əldə edilən tarixi Zəfər regionda yeni geosiyasi reallıqlar formalaşdırdı. Azərbaycanın nüfuzunu və hərbi-siyasi çəkisini daha da artırdı. Şuşa Bəyannaməsi ilə təsbit edilən Azərbaycan-Türkiyə strateji müttəfiqliyi isə artıq yalnız ikitərəfli əlaqə kimi xarakterizə olunmamalıdır - bu sənəd bütövlükdə Cənubi Qafqazın təhlükəsizlik sisteminin əsas dayaqlarından birinə çevrilib. Bəyannamə regionda sabitliyin qorunması, müdafiə gücünün koordinasiyası və qarşılıqlı yardım mexanizmlərinin yaradılması baxımından fundamental əhəmiyyət daşıyır.

Gürcüstan da bu təhlükəsizlik zəncirinin mühüm halqasına çevrilib. Ölkənin həm NATO ilə əməkdaşlığı, həm də Azərbaycan və Türkiyə ilə qurduğu birgə əməkdaşlıq münasibətləri Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik mühitinin möhkəmlənməsinə real töhfələr verir. Son illərdə keçirilən Azərbaycan-Türkiyə-Gürcüstan birgə hərbi təlimləri regionda müdafiə koordinasiyasını gücləndir-

məklə yanaşı, həm də mümkün təhdidlərə qarşı çevik reaksiya imkanlarını artırır. Bu təlimlər yalnız taktiki səviyyədə təcrübə mübadiləsi deyil, həm də siyasi baxımdan bölgənin təhlükəsizlik indeksinin yüksəldilməsinə, sabitliyin və etimadın dərinləşməsinə xidmət edir. Beləliklə, Azərbaycan, Türkiyə və Gürcüstanın birgə əməkdaşlığı bu yeni təhlükəsizlik modeli Cənubi Qafqazda sülhün, sabitliyin və qarşılıqlı etimadın təminində mühüm rol oynayır və bölgənin gələcək inkişafı üçün möhkəm zəmin yaradır.

Hərbi əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi...

Yeri gəlmişkən, oktyabrın 9-da Azərbaycan, Gürcüstan və Türkiyə müdafiə nazirləri arasında 12-ci üçtərəfli görüş keçirilib. Ankara şəhərində keçirilən görüşdə xalqlarımız arasında mehriban qonşuluq və dostluq münasibətlərinin, qarşılıqlı əlaqələrin dövlət və hökumət başçıları arasında rəhbərliyi ilə daim inkişaf etdiyi diqqətə çatdırılıb. Azərbaycan Respublikasının müdafiə naziri general-polkovnik Zakir Həsənov, Türkiyə Respublikasının milli müdafiə naziri Yaşar Güler və Gürcüstanın müdafiə naziri İrakli Çikovanı regionda mövcud hərbi-siyasi vəziyyət, üçtərəfli formatda hərbi əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi, regional layihələrin təhlükəsizliyinin təmin olunması məsələlərini, eləcə də hərbi, hərbi-texniki, hərbi təhsil və hərbi tibb sahələrində əməkdaşlığın yeni perspektivlərini müzakirə ediblər. Görüşdə müdafiə sahəsində üçtərəfli əməkdaşlığın bölgədə sülhün, sabitliyin və təhlükəsizliyin, davamlı inkişafın, eləcə də xalqlarımızın rifahının təmin olunması baxımından mühüm rol oynadığı xüsusi qeyd olunub.

Üçtərəfli əməkdaşlıq regionun dinc gələcəyinə töhfə verir...

Tərəflər, həmçinin ölkələrimiz arasında keçirilən üçtərəfli və ikitərəfli birgə təlimlərin vacibliyini vurğulayaraq hərbi əməkdaşlıq sahəsində qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə dair ətraflı fikir mübadiləsi aparıblar. Üçtərəfli görüşün yekununa dair protokol imzalandıqdan sonra media nümayəndələri üçün mətbuat konfransı keçirilib.

Mətbuat konfransında çıxış edən qardaş ölkənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın regional məsələlər üzrə sıx qarşılıqlı fəaliyyətini digər ölkələr üçün nümunə göstərib. O bildirib ki, üç ölkəni tarixi bağlar birləşdirir və münasibətlərin səviyyəsi strateji xarakter daşıyır və ikitərəfli, eləcə də üçtərəfli əsasda əməkdaşlığın gücləndirilməsinə iradə nümayiş etdirilib.

Mətbuat konfransında çıxış edən qardaş ölkənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler Türkiyə, Azərbaycan və Gürcüstanın regional məsələlər üzrə sıx qarşılıqlı fəaliyyətini digər ölkələr üçün nümunə göstərib. O bildirib ki, üç ölkəni tarixi bağlar birləşdirir və münasibətlərin səviyyəsi strateji xarakter daşıyır və ikitərəfli, eləcə də üçtərəfli əsasda əməkdaşlığın gücləndirilməsinə iradə nümayiş etdirilib.

yış etdirilməsi mütləqdir. Yaşar Güler qeyd edib ki, son dövrün prosesləri “Cənubi Qafqaz tarixində sülh, sabitlik və əməkdaşlığa əsaslanan yeni bir səhifənin açılacağına” ümidləri möhkəmləndirir. “Nazirlərin Ankara-da keçirilən üçtərəfli görüşünün iştirakçıları müdafiə və təhlükəsizlik sahəsində əməkdaşlığa hazır olduqlarını vurğulayıblar ki, bu da regionun dinc gələcəyinə töhfə verir”, - deyə Türkiyə naziri bildirib. O, Ankaranın Azərbaycan və Gürcüstanın müstəqilliyi və ərazi bütövlüyünün dəstəklənməsinə sadıq olduğunu xüsusi qeyd edib. Yaşar Güler Cənubi Qafqaz, “beynəlxalq təhlükəsizlik balansı və sabitlik baxımından kritik əhəmiyyətə malik region adlandırın”. “Ankara, Bakı və Tbilisi arasında sıx əməkdaşlıq hər üç ölkənin maraqlarına cavab verir və eyni zamanda regionda sülhə və sabitliyə mühüm töhfə verir”, - deyə Türkiyənin milli müdafiə naziri vurğulayıb. Nazir əlavə edib ki, bu ideya oktyabrın 9-da Ankarada imzalanmış Üçtərəfli Protokolu əsasında təşkil edilir.

Qeyd edək ki, bu üçtərəfli hərbi əməkdaşlıq regionun təhlükəsizlik indeksinin yüksək olmasına əhəmiyyətli amildir. Üçtərəfli əməkdaşlıq daha sıx müdafiə-koodinasiya, qarşılıqlı hərbi interoperabelliyin (birgə əməliyyatlar, xüsusi təyinatlı qüvvələrin və komanda-ştab sistemlərinin uyğunluğu) yüksəlməsində əsaslı rol oynayır. Paralel olaraq təhlükəsizlik və qarşılıqlı müdafiə qabiliyyətinin artması ön plana çıxır - birgə təlimlər vasitəsilə qüvvələr bir-biri ilə daha yaxşı işləyir, komanda-ştab praktikaları, köşfiyyat/logistika və xüsusi əməliyyatlar sahəsində təcrübə paylaşılır. Son 5 ildə bir sıra üçtərəfli təlimlərə imza atılıb. Qeyd edək ki, “Caucasian Eagle / Caucasian Eagle-III” adı ilə keçirilən xüsusi təyinatlı qüvvələrin üçtərəfli təlimləri hər il keçirilir. Bu təlimlər 2021-ci ildə Türkiyədə, 2022-ci ildə Gürcüstanda, 2024-cü ildə isə Azərbaycanda baş tutub.

İkitərəfli görüşlər... Səfər çərçivəsində ikitərəfli görüşlər də baş tutub. Azərbaycanın müdafiə naziri Zakir Həsənovun Türkiyənin milli müdafiə naziri Yaşar Güler ilə görüşündə ölkələrimiz arasında qardaşlıq və strateji müttəfiqlik münasibətlərinin bütün istiqamətlərdə, o cümlədən hərbi sahədə uğurla inkişaf etdiyi qeyd olunub. Müdafiə nazirləri Azərbaycan-Türkiyə hərbi əməkdaşlığının daha da genişləndirilməsinin ölkə başçıların diqqət mərkəzində olduğunu xüsusi vurğulayıblar. Əlaqələrimizin möhkəmləndirilməsində belə görüşlərin əhəmiyyəti qeyd olunub və bundan sonra da uğurla inkişaf etdiriləcəyi əminliklə bildirilib. İkitərəfli formatda keçirilən görüşdə hərbi, hərbi-texniki, hərbi təhsil sahələrində əməkdaşlığa dair maraq doğuran bir sıra məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb, həmçinin regional təhlükəsizlik, bölgədə dayanıqlı sülhün, sabitliyin təmin edilməsi yolları və digər mövzular müzakirə edilib.

Eyni zamanda Zakir Həsənovun gürcüstanlı həmkarı İrakli Çikovanı arasında baş tutan görüşdə Azərbaycan və Gürcüstanın hərbi sahədə əməkdaşlığının regionda sülhə, sabitliyə və təhlükəsizliyə xidmət etdiyi, eləcə də ölkələrimiz arasında əlaqələrin inkişafında dövlət başçıları arasında görüşlərinin mühüm rol oynadığı xüsusi vurğulanıb. Qeyd edilib ki, qarşılıqlı səfərlərin və müxtəlif formatda görüşlərin keçirilməsi bütün sahələrdə olduğu kimi, hərbi sahədə də əlaqələrimizin yüksək səviyyədə olduğunu bariz nümunəsidir. Regionda mövcud hərbi-siyasi vəziyyəti müzakirə edən nazirlər üçtərəfli və ikitərəfli formatda əməkdaşlığın inkişaf edərək bütün sahələri əhatə etməsinin xalqlarımızın dayanıqlı sülh şəraitində firavan yaşamasının təmin olunması baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb etdiyini bildiriblər. Görüşün sonunda ölkələrimiz arasında hərbi əməkdaşlığın yeni perspektivlərindən, təcrübə mübadiləsi məqsədilə birgə təlimlərin intensivliyinin artırılmasını vacibliyindən danışılıb, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlərə dair geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

P.İSMAYILOV

“SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan” Assosiasiyası təbrik edir

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin sərəncamı ilə Sevil xanım Əliyeva “Şərəf” ordeni ilə təltif edilib. Bu gün biz - “SOS Uşaq Kəndləri-

Azərbaycan” Assosiasiyası ailəsi olaraq, dəyərli bir insan, böyük qəlbin və yüksək insani keyfiyyətlərin daşıyıcısı, Assosiasiyamızın fəxri prezidenti Sevil Əliyeva haqqında danışmaqdan qürur duyuruq.

Sevil xanımın illər boyu valideyn himayəsindən məhrum olmuş, qayğıya ehtiyacı olan uşaqlara, gənclərə və ailəsiz böyüyən körpələrə göstərdiyi diqqət və səfəqt hər birimizin qəlbində dərin hörmət və minnətdarlıq hissi oyadır. Onun fəaliyyəti təkcə bir vəzifənin icrası deyil, əslində böyük missiyanın-sevgi, mərhəmət və

humanizmin təcəssümüdür.

1999-cu ildə Ulu Öndər Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə əsası qoyulan “SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan” Assosiasiyası İctimai Birliyi beynəlxalq təşkilatın üzvü kimi fəaliyyətə başlamışdır. Elə ilk gündən etibarən təşkilatımızın formalaşması və fəaliyyət istiqamətlərinin müəyyənləşdirilməsində əsas rol oynayan şəxs Sevil xanım Əliyeva olmuşdur. Sevil xanımın rəhbərliyi altında Assosiasiya təkcə bir təşkilat deyil, yüzlərlə uşağın həyatına işıq saçıan, onları sevgi və qayğı ilə əhatə edən bir ailəyə çevrildi. Sevil xanım Əliyeva ali amalı bu gün də sevgi ilə yaşadır, valideynlərini itirmiş və valideyn himayə-

sindən məhrum olmuş uşaqların həyatına ailə istiliyi, sevinc və ümid bəxş etməklə, cəmiyyətimizə dəyərli bir miras qoyur.

Sevil xanım Əliyevanın çoxşaxəli fəaliyyəti yalnız sosial sahə ilə məhdudlaşmır. Onun musiqi sənətinə verdiyi töhfələr, yaratdığı dərin mənəli əsərlər və qəlblərə nüfuz edən melodiyalar bu gün də dinləyicilərin yaddaşında silinməz izlər buraxır. Hər bir musiqi nümunəsində insanın qəlbinə toxunan bir incəlik, duyğulara yön verən bir ahəng hiss olunur.

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin 11 oktyabr 2025-ci il tarixdə imzaladığı sərəncamla

Sevil xanımın “Şərəf” ordeni ilə təltif olunması, onun cəmiyyətimiz üçün nə qədər dəyərli, nüfuzlu və örnək bir şəxsiyyət olduğunu bir daha təsdiqləyir. Bu mükafat, onun sənətə, insanlığa və milli-mənəvi dəyərlərə olan sədaqətinin təqdiridir.

Bu əlamətdar gündə Sevil xanım Əliyevanı yubileyi münasibətilə səmimi qəlbədən təbrik edir, möhkəm cansağlığı, uzun ömür və insanlara sevinc bəxş edən fəaliyyətində yeni-yeni uğurlar arzulayırıq.

Sizinlə qürur duyuruq, Sevil xanım!

“SOS Uşaq Kəndləri-Azərbaycan” Assosiasiyası İctimai Birliyinin İdarə Heyəti

Şimal-Cənub Dəhlizinin strateji əhəmiyyəti artır

Üçtərəfli görüşdə Azərbaycan, Rusiya və İran daşınmaları asanlaşdırmaq üçün yeni anlaşma əldə edib

Bakıda Azərbaycan, Rusiya və İran arasında nəqliyyat, energetika və gömrük sahələrində əməkdaşlıq məsələlərinə həsr olunan üçtərəfli görüş keçirilib.

Görüşdə “Şimal-Cənub” Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizinə daxil olan Qəzvin-Rəşt-Astara (İran)- Astara (Azərbaycan) dəmir yolunun Rəşt-Astara hissəsinin tikintisinin davam etdirilməsi, nəqliyyat-tranzit, enerji və gömrük sahəsində qarşılıqlı faydalı əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı məsələləri müzakirə olunub.

Baş nazirin müavini Şahin Mustafayev Azərbaycanın təşəbbüsü ilə regionda reallaşan mühüm nəqliyyat tranzitlərinin əhəmiyyətindən danı-

Azərbaycan dəhlizinin fəaliyyətinin artırılması üçün böyük infrastruktur layihələri həyata keçirib. Xəzər dənizində ən böyük ticarət qovşağı olan Bakı Beynəlxalq Dəniz Limanının inşası, Ələt Azad İqtisadi Zonasının yaradılması, dəmir yolu infrastrukturlarının

nışarkən bildirib ki, Rusiya və İranla birgə həyata keçirilən nəqliyyat layihələri bir çox ölkənin iqtisadi integrasiyası üçün böyük imkanlar yaradır. Üç dövlətin birgə iradəsi ilə global haba çevrilən “Şimal-Cənub” Beynəlxalq Nəqliyyat Dəhlizi region dövlətlərinin iqtisadi integrasiyasına böyük dəstək verməklə yanaşı, onların inkişafını da təmin etməkdədir. Dəhlizlə yükdəşmə cari ilin ötən dövrü ərzində 8,3 faiz artıb.

Azərbaycan öz nəqliyyat infrastrukturunu tam modernləşdirib

şaxələndirilməsi və modernləşdirilməsi, avtomagistral, hava limanları kimi yeni layihələrin yaradılması da bu təşəbbüslərin nəticəsidir. Eləcə də Azərbaycan və İran dəmir yollarının birləşdirilməsinə dair xeyli işlər görüb, Astaraçay üzərində avtomobil və dəmir yolu körpüləri tikilib, İranın Astara şəhərində tikintisi Azərbaycan tərəfindən həyata keçirilən Cənub Yük Terminalı yekunlaşmaq üzrədir. Horadiz-Ağbend dəmir və avtomobil yolunun tikintisinin isə gələn ilədək yekunlaşdırılması planlaşdırılır. Dəhlizin cənub xəttində də əlavə infrastrukturların yaradılması, dəmir yolu xətlərinin əsas marşrutu birləşdirilməsi və digər infrastruktur təminatları işləri də aparılmaqdadır. Belə ki, cənubdan daxil olan yük

axınlarını qarşılamaq üçün İran və Azərbaycan öz dəmir yollarını tam birləşdirməyi qərar alıb və bu məqsədlə 167 km uzunluğunda Astara-Rəşt dəmir yolunun tikintisi nəzərdə tutulur.

Eləcə də Azərbaycan və Rusiya “Ulyanovsk-Bakı-Astara (İran)” birbaşa yük blok qatarının marşrutunu da istifadəyə hazır vəziyyətə gətirməkdədir ki, bu nəqliyyat xətti də “Şimal-Cənub” dəhlizi ailəsinin tərkib hissəsidir. “Ulyanovsk-Bakı-Astara” marşrutu “Orta Volqa - Xəzər dənizi - Fars körfəzi” logistika layihəsinin qərb dəmir yolu dəhlizi hesab edilir və aqar-sənaye, o cümlədən ağac emalı məhsullarının daşınmasını nəzərdə tutur.

Rəqəmsal gömrük postları yaradılır

Rusiya Baş nazirinin müavini Aleksey Overçuk bildirib ki, “Şimal-Cənub” dəhlizi üzrə yaradılan yeni infrastrukturların əlaqələndirilməsi və vahid tranzit sxeminin qurulması işləri aparılır, eləcə də Rusiya, Azərbaycan və İran dəmir yolları sistemlərinin birləşməsi məsələsi müzakirə olunur. Overçukun fikrincə, yükdəşmələrin həcmi artırmaq üçün dayanıqlı keçid məntəqələri təşkil ediləcək, avtomobil keçidləri üçün gömrükdə yeni asan sərəhdə keçmə postları qurulacaq. Hazırda pilot layihə üzrə rəqəmsal keçid infrastrukturları yaradılıb ki, bu da nəqliyyat vasitələrinin maneəsiz keçidində münbit şərait yaradır və gecikmələrin qarşısı alınır. Bunun nəticəsidir ki, cari ilin ötən dövrü ərzində “Şimal-Cənub” ilə yük daşıyan 176 min 77 nəqliyyat vasi-

təsi bu məntəqələrdən keçərək yükləri təhlükəsiz şəkildə mənzil başına çatdırıb. Süt-kada 3 min nəqliyyat vasitəsinin ötürmə qabiliyyəti olan məntəqələr formalaşdırmaq istiqamətində işlər həyata keçirilir. Bu işlərin nəticəsində cari ilin ötən 7 ayında dəhlizlə idxal olunan yüklərin həcmi 7 faiz artıb. Gələcəkdə rəqəmsal gömrük sisteminin inkişafı yükdəşmələrinin və keçidlərin həcmi qat-qat artıracaq.

Qeyd edək ki, üçtərəfli görüşdə Azərbaycan, Rusiya və İran daşınmaları daha da asanlaşdırmaq və e-gömrük bazasını gücləndirmək üçün birgə anlaşma əldə edib.

Ümumilikdə, layihə üzrə digər işlərin də tamamlanması regionun 3 ölkəsinin iqtisadiyyatına və nəqliyyat sisteminin inkişafına böyük tökan verəcək. Dəhlizin fəaliyyətinin artırılması ölkələrimizin iqtisadi integrasiyasına, gəlirlərinin artmasına səbəb olacaq.

13 ölkəni birləşdirən nəhəng nəqliyyat arteriyası

“Şimal-Cənub” dəhlizi region ölkələri üçün də öz strateji əhəmiyyətini artırmaqdadır. Hindistandan və İran Körfəzi regionundan, yüklərin Rusiya, Qərbi Avropa, Baltiyanı və Skandinaviya ölkələrinə yük və daşınmaların fasiləsiz hərəkətinə təmin edən dəhlizin rentabilliliyi ildən-ilə yüksəlir. 13 ölkənin təmsil olunduğu bu nəqliyyat xəttində hazırda aparılan infrastruktur yeniləmələri “Şimal-Cənub” arteriyasının daha da hərəkətliyi güclənməsinə hesablanıb.

Qeyd edək ki, Şimal-Cənub dəhlizinin digər marşrutlarla müqayisədə əsas üstünlüyü tranzit məsafəsinin və tranzit vaxtının iki-üç dəfə az olmasıdır.

Əgər dəniz yolu ilə daşıma İran körfəzi və Hind okeanı, Süveyş kanalı,

Aralıq dənizi, Baltik dənizindən keçərək Helsinki şəhərinə 45-60 gün ərzində daşıma müddəti təşkil edirsə, Şimal-Cənub Tranzit Dəhlizi ilə bu müddət 20-25 gün təşkil edir. Yəni, bu nəqliyyat arteriyası dünya üçün ən əhəmiyyətli daşıma xətlərindən biri kimi aktuallığını daha da artırır.

Beləliklə, “Şimal-Cənub” dəhlizinin genişləndirilməsi və əlavə kommunikasiyaların yaradılması bu nəqliyyat marşrutunun böyük coğrafi həddələri əhatə etməklə əsas nəqliyyat arteriyalarından birinə çevrilməsini təmin edəcək.

E.CƏFƏRLİ

Azərbaycan-Türkiyə-Pakistan birliyi güclənir

İslamabadda üç ölkənin parlament sədrlərinin görüşü keçirilib

Nardar BAYRAMLI

Oktyabrın 13-də Pakistanın paytaxtı İslamabad şəhərində Azərbaycan-Pakistan-Türkiyə parlament sədrlərinin üçüncü üçtərəfli görüşü keçirilib. Əvvəlcə İcraiyyə Toplantısında gündəlikdəki mövzularla bağlı geniş fikir mübadiləsi aparılıb.

Sonra Azərbaycan-Pakistan-Türkiyə parlament sədrlərinin üçüncü üçtərəfli görüşü baş tutub. Tədbirdə Azərbaycan parlamentinin sədri Sahibə Qafarova, Pakistan Milli Assambleyasının sədri Sərdar Ayaz Sadiq və Türkiyə Böyük Millət Məclisinin sədri Numan Kurtulmuş iştirak ediblər.

Görüşdə çıxış edən Pakistan Milli Assambleyasının sədri Sərdar Ayaz Sadiq ölkələrimiz və parlamentlərimiz arasında yüksək səviyyəli qardaşlıq münasibətlərinin əhəmiyyətini vurğulayaraq, bu görüşün də üçtərəfli parlament əməkdaşlığı üzrə qarşıya qoyulan məqsəd və hədəflərə çatmağımıza güclü tökan verəcəyinə inam ifadə edib.

Çıxış edən Milli Məclisin sədri Sahibə Qafarova bildirib ki, Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə parlamentlərinin əməkdaşlığı ortaqların, mədəniyyət, dini və mənəvi dəyərlərlə bir-birinə bağlı olan ölkələrimizin və xalqlarımızın qardaşlığına, birliyinə və həmrəyliyinə əsaslanır. Azərbaycan, Pakistan və Türkiyə hər zaman bir-birinin yanında olub və bir-birini dəstəkləyiblər.

Onun sözlərinə görə, ötən dövr ərzində Azərbaycan-Pakistan-Türkiyə üçtərəfli əməkdaşlıq mexanizminin parlament, xarici işlər və müdafiə nazirlikləri səviyyəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər nəticəsində ardıcıl şəkildə inkişaf edərək zənginləşdiyinin şahidi olduq: “Azərbaycan və Türkiyə prezidentlərinin, Pakistanın baş nazirinin 2024-cü ilin iyulunda Astanada keçirilən üçtərəfli görüşü və xüsusən də bu ilin mayında Azərbaycanın işğaldan azad olunmuş Laçın şəhərində baş tutan Üçtərəfli Zirvə Görüşü bu mexanizmi keyfiyyətə yeni mərhələyə yüksəltdi”. Həmin görüşlərdə, mahiyyət etibarilə, qardaş ölkələrimiz arasında birliyin və həmrəyliyin daha da gücləndirilməsi, eləcə də üçtərəfli əməkdaşlığın siyasi, iqtisadi-ticari, nəqliyyat, enerji, müdafiə, humanitar və digər sahələrdə inkişaf etdirilməsi iradəsinin nümayiş etdirildiyini vurğulayan Sahibə Qafarova qeyd edib ki, bu iradədən qaynaqlanaraq, parlament sədrləri səviyyəsində keçirilən üçtərəfli görüş də qardaş ölkələrimizin əməkdaşlığına parlament dəstəyinin gücləndirilməsinə yönəlmis qətiyyətimizin bir ifadəsidir. O, inamını ifadə edib ki, parlamentarilər birgə saylarla bu məqsədə nail olaçaqlar.

Parlamentin spikeri deyib ki, xalqımız 44 günlük Vətən müharibəsinin ilk günlərindən etibarən Türkiyənin və Pakistanın ölkəmizə göstərdiyi siyasi-mənəvi dəstəyi heç zaman unutmayacaq. Onun sözlərinə görə, həmçinin Azərbaycan bütün məsələlərdə hər zaman Türkiyəyə və Pakistanla dəstək nümayiş etdirib: “Sülh, təhlükəsizlik və tərəqqi bilavasitə bir-biri ilə əlaqəli olan amillərdir. 44 günlük Vətən müharibəsinin 5-ci ildönümünü qeyd etdiyimiz indiki dövrdə Azərbaycan öz fəaliyyəti ilə bunu bir daha təsdiqləyir”. Azərbaycanın 2020-ci ildə öz ərazi bütövlüyünü, 2023-cü ildə isə suverenliyini bərpa etdiyini və bununla da sülhə aparan yolun tə-

məlini qoyduğunu vurğulayan Milli Məclisin sədri deyib ki, müharibədən dərhal sonra məhz qalib Azərbaycan sülh təşəbbüsü ilə çıxış etdi, sülhün əsas prinsiplərini və sülh müqaviləsinin layihəsini irəli sürdü.

S.Qafarova xatırladı ki, aparılan ikitərəfli danışıqların nəticəsi olaraq, bu ilin avqustunda

Vaşinqtonda ABŞ, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin iştirakı ilə Azərbaycanın və Ermənistanın xarici işlər nazirləri sülh müqaviləsinin mətnini parafkladılar. Qeyd olunub ki, ABŞ Prezidenti Donald Trampın şahidliyi ilə Azərbaycan Prezidenti və Ermənistanın Baş naziri Birgə Bəyannamə imzaladılar. Beləliklə, regional kommunikasiyaların açılması təsdiqləndi. S.Qafarova vurğulayıb ki, “Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu”nun reallaşması ilə Zəngəzur dəhlizi Avrsiyada mühüm nəqliyyat bağlanmasına çevriləcək, regionumuzda əməkdaşlığa və tərəqqiyə xidmət edəcək.

Türkiyə Böyük Millət Məclisinin (TBMM) sədri Numan Kurtulmuş isə qeyd edib ki, üç qardaş dövlət - Türkiyə, Azərbaycan və Pakistanın parlamentləri arasında üçtərəfli qarşılıqlı fəaliyyət mexanizmi daha davamlı və institusional səviyyəyə qaldırılmışdır. N.Kurtulmuş bu formatda ilk görüşün 2021-ci ildə Bakıda keçirildiyini və həmin tədbirin üç ölkənin tarixi dostluq və əməkdaşlığının möhkəmləndirilməsi istiqamətində daha bir körpüyə çevrildiyini xatırladı.

TBMM spikerinin sözlərinə görə, Türkiyə, Azərbaycan və Pakistan arasında parlamentlər arasında dialoqun əhəmiyyəti üç ölkənin həm regionda, həm də beynəlxalq aləmdə üzləşdiyi çağırış və təhdidlər fonunda xüsusilə yüksəkdir. O, həmçinin qonşu Əfqanıstanın gələn qeyri-qanuni miqrasiya axınlarını və narkotik ticarətini müasir Pakistanın üzləşdiyi təhlükələr kimi qeyd edib. “Ölkələrimiz arasında hərbi və müdafiə sahələrində, o cümlədən hərbi-sənaye kompleksində əməkdaşlıq bizə gələcəkdə problemlərin genişlənməsini önəlmək və təhlükələrin qarşısını almaq üçün daha operativ addımlar atmağa imkan verəcək”, - deyən N.Kurtulmuş Ankaranın terrorla mübarizədə İslamabadla həmrəy olduğunu vurğulayıb.

Cənubi Qafqazdakı vəziyyətə gəlincə, Türkiyə parlamentinin sədri Azərbaycanın işğal altındakı torpaqların azad edilməsini “tarixi addələtin təntənəsi” adlandırır. O qeyd edib ki, hazırda Cənubi Qafqazda müsbət irəliləyişlər baş verir və Zəngəzur dəhlizinin işə salınması region ölkələri arasında sıx iqtisadi və siyasi əlaqələrin stimullaşdıracaq, habelə Orta Dəhlizin strateji əhəmiyyətini artıracaq.

N.Kurtulmuşun sözlərinə görə, nəqliyyat, rabitə, enerji, ticarət kimi sahələrdə birgə layihələr Ankara, Bakı və İslamabad arasında əməkdaşlıq üçün xüsusi əhəmiyyət kəsb edir.

Qeyd edək ki, üçtərəfli görüş deputatların da iştirakı ilə geniş müzakirələrlə davam edib.

Sənayenin inkişafında statistikanın rolu

Statistika - məlumatların toplanması, təhlil olunması, şərh edilməsi və nəticələrin təqdim olunması ilə məşğul olan elm sahəsidir. O, müasir cəmiyyətin inkişafında və qərarların qəbul edilməsində əsas vasitələrdən biridir.

Statistikanın təbii sahəsi çox genişdir. Əhalinin sosial vəziyyətinə, təhsil, kənd təsərrüfatı, nəqliyyat və sənayenin müxtəlif sahələrinə qədər geniş bir sahəni əhatə edir. Xüsusilə sənayeləşmənin sürətlə getdiyi bir dövrdə statistik məlumatlar olmadan düzgün planlaşdırma, resursların effektiv bölüşdürülməsi və texnoloji yeniliklərin təbii mümkün deyil. Buna görə də cəmiyyətin sosial-iqtisadi proseslərinin obyektiv şəkildə qiymətləndirilməsi, dövlət siyasətinin elmi əsaslarla formalaşdırılması və beynəlxalq miqyasda imkanlarının genişləndirilməsi baxımından rəsmi statistikanın müasir texnologiyalar əsasında inkişaf etdirilməsi strateji əhəmiyyət daşıyır.

Rəsmi statistika - inzibati məlumatlar da daxil olmaqla, rəsmi statistika məlumatlarının istehsalı sahəsində fəaliyyətdir. Rəsmi statistikanın məqsədi isə statistik məlumatların rolunun artırılmasına, hüquqi və fiziki şəxslərin hüquqlarına hörmət edilməklə və ilkin məlumatlar məxfi saxlanılmaqla onların mənafeyinə xidmət etməkdən ibarətdir.

Azərbaycanda rəsmi statistika siyasətinin aparılması Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi tərəfindən həyata keçirilir. Bu qurum ölkədə statistik məlumatların toplanması, işlənməsi, yayılması və statistik metodologiyanın formalaşdırılması sahəsində əsas məsuliyyət daşıyan dövlət orqanıdır.

Statistikanın əhəmiyyətini vurğulamaq məqsədilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Bə Assambleyası 2010-cu ildən etibarən hər 5 ildən bir 20 oktyabr tarixini “Ümumdünya Statistika Günü” kimi qeyd edir. Bu gün statistikanın cəmiyyətin inkişafında oynadığı rolu tanımaq və bu sahədə çalışan mütəxəssislərin əməyini qiymətləndirmək üçün bir fürsətdir.

BMT-nin 64/267 nömrəli qətnaməsinə əsasən təsis olunan bu günün məqsədi - etibarlı və keyfiyyətli statistik məlumatların hazırlanmasında milli statistika qurumlarının rolunu tanımaq və ictimaiyyətin bu sahəyə olan diqqətini artırmaqdır.

Ümumdünya Statistika Günü ölkəmizdə də bu sahənin inkişafına verilən önəmi göstərmək və ictimaiyyətin məlumatlılığını artırmaq üçün mühüm bir gündür.

Bu baxımdan 24-26 sentyabr 2025-ci il tarixlərində III Statistika Forumunun Bakıda keçirilməsi təamimlə əsaslıdır. Forum, statistika sahəsində çalışan mütəxəssislərin və tədqiqatçıların bir araya gələrək bilik və təcrübə mübadiləsi aparmaları üçün ideal mühitdir. Məhz bu günün əhəmiyyəti, statistik məlumatların dövlət idarəciliyində, iqtisadi planla-

mada və sosial siyasətlərin formalaşdırılmasında oynadığı həlledici rolu bir daha gündəmə gətirir.

Forumun əsas mövzusu - “Statistikanın inkişaf perspektivləri: beynəlxalq layihələrin rolu” - bu sahənin gələcək istiqamətlərini müəyyənləşdirməyə yönəldilmişdir. Forumda Avropa, Asiya, Amerika və Afrika qitələrini təmsil edən 16 ölkədən nümayəndə heyəti və 10 beynəlxalq təşkilatın təmsilçisi iştirak etmişdir. Bu, tədbirin yalnız regional deyil, global miqyasda da əhəmiyyət daşıdığını göstərir. İştirakçılar arasında statistik idarələrin rəhbərləri, akademiklər və ekspertlər yer almışdır.

III Beynəlxalq Statistika Forumunun Bakıda keçirilməsi yalnız statistik sahənin inkişafı baxımından deyil, həm də ölkəmizin beynəlxalq nüfuzunun artması kontekstində mühüm hadisədir. Bu əhəmiyyətli tədbirə dövlət səviyyəsində göstərilən diqqət, statistik məlumatların idarə olunmasına və elmi əsaslı qərarverməyə verilən önəmin bariz nümunəsidir.

Məhz bu baxımdan, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevin forum iştirakçılarına ünvanladığı müraciət ölkə rəhbərliyinin statistik sahəyə strateji yanaşmasını və bu sahənin inkişafına verdiyi dəstəyi bir daha ortaya qoyur. Cənab Prezident İlham Əliyevin müraciətində səsləndirdiyi fikirlər forumun konseptual məzmununu və onun global miqyasda önəmini daha dərinlən izah edir.

Müasir iqtisadi sistemin əsas sütunlarından biri olan sənaye sahəsinin ardıcıl və məqsədli inkişafı ölkələrin sosial-iqtisadi yüksəlişində həlledici rol oynayır. Bu inkişafın düzgün istiqamətdə yönləndirilməsi və səmərəli idarə olunması üçün statistik məlumatlar mühüm əhəmiyyət kəsb edir. Statistika sənaye sektorunda baş verən prosesləri və dəyişiklikləri obyektiv şəkildə əks etdirərək, planlaşdırma işlərini daha effektiv edir və dövlətin iqtisadi strategiyalarının hazırlanmasında etibarlı informasiya mənbəyi kimi çıxış edir.

Statistik məlumatlar sənaye müəssisələrinə istehsal proseslərini daha səmərəli şəkildə təşkil etməyə imkan verir. Belə ki, məhsulun hansı dövrlərdə daha çox tələb olunduğunu analiz etməklə müəssisə istehsal gücünü həmin dövrlərə yönəldə bilər. Bu, həm ehtiyatların düzgün bölüşdürülməsinə, həm də xərclərin azaldılmasına səbəb olur.

Yeni texnologiyaların və məhsulların hazırlanmasında statistik göstəricilər mühüm rol oynayır. Məlumatların təhlili nəticəsində müəssisələr bazar ehtiyaclarını daha dəqiq müəyyən edir və funksional həllər təklif edə bilər.

Azərbaycan Respublikasında sənaye sahəsinin inkişafı dövlətin sosial-iqtisadi strategiyasının əsas prioritetlərindən biridir. Xüsusilə qeyri-neft-qaz sektorunun gücləndirilməsi,

regionların sənayeləşdirilməsi və innovativ texnologiyaların təbii istiqamətində mühüm addımlar atılır. Bu proseslərin effektiv idarə olunması və davamlı inkişafının təmin edilməsi üçün statistik məlumatların rolu əvəzsizdir.

Dövlət Statistika Komitəsi sənaye sahəsində mütəmadi olaraq istehsal həcmi, investisiya axınları, əmək bazarı göstəriciləri üzrə statistik məlumatlar təqdim edir. Bu məlumatlar həm dövlət qurumları, həm də özəl sektor üçün strateji qərarların qəbulunda əsas rol oynayır.

Statistikanın sənaye sahəsində rolu təkcə rəqəmlərlə ölçülmür. O, iqtisadi inkişafın yol xəritəsini cızan, qərarların elmi əsasını təmin edən və gələcəyə yön verən strateji alətdir. Azərbaycanda bu alətin gücündən daha səmərəli istifadə olunması ölkənin sənaye potensialının tam reallaşdırılmasına zəmin yaradır.

Dövlət proqramları, iqtisadi strategiyalar və investisiya təşviqi tədbirləri statistik məlumatlar əsasında hazırlanır. Bu isə sənayenin dayanıqlı inkişafını təmin edən əsas faktorlardan biridir. Statistika əsaslanan idarəetmə mexanizmi sayəsində sənaye sektorunda mövcud olan problemlər daha effektiv həll olunur və gələcək inkişaf perspektivləri daha aydın görünür.

Statistik təhlillər müəssisələrə istehsal həcmi, resurs bölüşdürməsinə və investisiya istiqamətlərinə daha düzgün müəyyən etməyə imkan verir. Rəsmi statistik məlumatlar potensial riskləri öncədən müəyyən etməyə və onların təsirini azaltmağa imkan verir. Yeni məhsulların və texnologiyaların sınaqdan keçirilməsi statistik eksperimentlər və analizlər əsasında aparılır.

Sənayenin inkişafında statistikanın əhəmiyyətli olması statistikanın özünün də inkişafına birbaşa təsir göstərir. Müxtəlif istehsal proseslərinin təhlili üçün daha çevik və praktik statistik metodlar yaradılır. Bu, təbii statistikanın sahəvi dərinliyi artırır. Sənaye müəssisələrinin fəaliyyətindən toplanan böyük həcmli məlumatlar statistik təhlillərin miqyasını genişləndirir və “Big Data” anlayışının inkişafına tökan verir.

Sənayenin inkişafında statistikanın rolu yalnız məhsuldarlığın artması ilə məhdudlaşmır. Həm də daha ağıllı, dayanıqlı, keyfiyyətli, təhlükəsiz və rəqabətə davamlı sənaye sistemlərinin formalaşmasına zəmin yaradır. Bu tərəfdaşlıq gələcəyin sənayesini formalaşdıran əsas sütunlardan biri olacaqdır.

Bu qarşılıqlı münasibət - sənaye ilə statistika arasında bir əhənglik yaradır, biri digərini gücləndirir, inkişaf etdirir və daha dayanıqlı iqtisadi sistemin formalaşmasına xidmət edir.

*Elnur Əzizov,
Azərbaycan Respublikası Dövlət Statistika Komitəsinin
Sənaye və tikinti statistikas şöbəsinin
məsləhətçisi*

Sərdar Cəlaloğlu niyə küssüb?

Son günlər siyasi yükü olmayan, amma özlüyündə maraq kəsb edən bir informasiya yayılıb - belə ki, ADP sədri Sərdar Cəlaloğlu Müsavat Partiyasının sədri İsa Qəmbərlə görüşüb. İlk baxışdan burada qeyri-adi heç bir şey yoxdur - yola getməsələr də, bir-birlərinin paxırlarını açmaq üçün fürsət güdsələr də, daim bir-birlərini satqınlıqda ittiham etməsələr də, eyni “cinahda” yer alan, zaman-zaman eyni “qabdan” maliyyələşən şəxslərin görüşü adi haldır. Amma Cəlaloğlu görüşlə bağlı verdiyi açıqlamada deyib ki, “Bir neçə partiyaadan ibarət yeni birlik ideyası ilə bağlı Müsavat Partiyasının qərargahında görüş keçirmişik. Birliklə bağlı bütün təkliflərimizi Müsavat Partiyasının başqanı İsa Qəmbərə çatdırdıq. Amma o gündən sonra edilən təkliflərə sözügedən partiyaadan cavab verilməyib. Yəni, ortada hələ heç nə yoxdur. Biz də sizlər kimi gözləyirik. Amma təkliflərimizin qəbul olunacağına ümidliyəm.”

Təklifin qeyri-ciddi olmasını ilk anlayan elə onu səsləndirən şəxsdir. Başqa sözlə, Sərdar Cəlaloğlu hansı birlik yaratmaq “şövqündədir”?

Bu açıqlamaya soyuq başla yanaşıqda ortaya bir çox ehtimallar çıxır:

1. Özləndən və 3-5 ətrafındakılardan ibarət ADP-nin sədri Sərdar Cəlaloğlu bilmirmi ki, “Müsavat” da eyni gündədir - orada bir İsa Qəmbərin özü, bir də “silueti” qalır...

2. Deyir ki, “Ortada heç nə yoxdur” - bu fikir informasiyada yeganə həqiqətdir. Nəinki ortada, ümumiyyətlə onlarda heç nə və ya heç kim yoxdur. Belə çıxır ki, ya Sərdar Cəlaloğlu Müsavat Partiyasına qarşı yenidən hansısa kompromat hazırlayır (bu partiyanın heç bir gücünün olmadığını tam şəkildə hər kəsə göstərmək üçün), ya da...

Sərdar Cəlaloğlunun “yeni müxalifət birliyi” “ideyası”nın mayasında nə dayanır? Açıq bəllidir ki, ADP sədri belə bir informasiyanı dövrəyə buraxmaq - la nə isə “istəyir” - bu, ya şəxsi istək

ola bilər, ya da “partiyası üçün” irəli sürülən istək ola bilər. Digər tərəfdən, Cəlaloğlunun özünün və partiyasının hakimiyyətlə münasibətləri bəllidir - onlar ümummilli həmrəylik prosesində yer alırlar. Bəs, indi bu “yeni birlik” ideyası hansı “ağrının” sancısıdır? Sərdar Cəlaloğlu bu “yeni birlik” ideyası isə “kissəsinə” nə qoymaq fikrindədir?

Özü özüne gözündə bir az “iri” görünən Sərdar Cəlaloğlu anlamalıdır ki, gündə 1 İsa Qəmbərlə yox, lap 5 İsa Qəmbərlə də görüşsə də, ayda 1 dəfə yox, gündə 5 dəfə oturub müzakirə aparsa da, 100 birlik yaratsa da, heç nə əldə edə bilməz - onun və danışmaq apardığı şəxslərin ictimai fikrə təsiri sıfırda altındadır.

Ümumiyyətlə, Sərdar Cəlaloğlu əvə

vəllər də özünün bəzi qeyri-standart açıqlamaları ilə “gündəmə” gəlmişdi. Bir müddət öncə onun ulu babasının “erməni olması” ilə bağlı yayılan sənəd haqqında açıqlama verərək demişdi ki, “mənim ulu babamın erməni olmasının mənə nə dəxli var?”. Düzdü, Cəlaloğluna ünvanlanmasa da, ortaya ritorik sual çıxır - bəs bunun kimə dəxli var...

İndiki halda isə, Sərdar Cəlaloğlunun mesaj xarakterli “yeni birlik ideyası” barədə informasiya qeyri-peşəkar, qeyri-real və qeyri - adekvatdır. Qarabağın azadlığı, Azərbaycanın beynəlxalq aləmdəki yeni və möhtəşəm yeri, ölkəmizin əldə etdiyi inkişaf, regional lider kimi ön planda dayanması Cəlaloğlu və onun kimilərinin “yeni birlik” ideyasının “köhnə metod”la işləməsinin açıq və faktoloji sübutudur...

MƏNSUR

Aleksitimianın növbəti təzahürü

Bu dəfə Mustafa Hacıbəyli...

Qarabağın azad edilməsi, suverenliyimizin və ərazi bütövlüyümüzün bərpası yaşadığımız tarixin ən mühüm, ən böyük hadisəsidir. 30 ildən sonra torpaqlarımıza qovuşmağımız, xəyallarımızın gerçəkləşməsi, yurd həsrəti ilə yarıb qovrulmuş insanlarımızın öz el-obalarına qayıdışı əvəzedilməz fərəh hissi doğurur, hər birimizi sevindirir. Amma

bəzi istisnalar var - bəzi aleksitimiya daşıyıcıları bu qüruru, bu sevinci, bu fərəhi yaşaya bilmir, bütün işlərdə bir “qara nöqtə” axtarı, özlərinə uyğun, adlarına uyğun, siyasi kimliklərinə uyğun şəkildə ürək bulandırmağa çalışırlar.

Məsələn, vaxtilə, qardaşı Arif Hacılinın “Müsavat” başqanlığını saxtakarlıqla çırpışdırmasına haqq qazandırmaq üçün əldən-ayaqdan gedən Mustafa Hacıbəyli (yeri gəlmişkən, bu qardaşların da eyni soyadı daşımaması maraqlı gəlirdi - yəqin, ikinci özünü məşhur şəcərəyə qoşmaq niyyətində olub) azad Qarabağa, azad Zəngəzura “səfər edib”. Sosial şəbəkə paylaşımında özü boyda qısqanclığının son həddini buruz verib - yazır ki, Füzulidə, Cəbrayıl da hələ 25-30 bina tikilib.

Əslində, bu adama cavab verməmək də olardı - aleksitimiya daşıyıcısının Qarabağ sevincinə şərik olmasının heç bir təəccüblü tərəfi yoxdur - amma onun bu qədər cılızlaşması insanda ik-

rah hissi yaradır.

Birincisi, azad edilmiş ərazilərdə kütləvi minatəmizləmə işləri aparılır ki, bu Mustafa Hacıbəyliyə deyəsən ayan deyil. Ayandarsa da, bunu qəsdən gözərdir edir. Hər şəhərdə 25-30 bina tikilirsə, hər rayonda ilkin mərhələ olaraq onlarla kənd salınırsa, körpülər tikilirsə, yollar çəkilirsə, infrastruktur qurulursa və daha sadəliklə onlarla inzibati binalar istifadəyə verilsə, Hacıbəyli başqa nə görmək istəyir? Vaxtilə qaradaşının Milli Məclis tribunasından ölkədə hakimiyyəti ələ almaq üçün xarici dövlətlərlə razılaşdıqlarının etirafından, Qarabağın işğalındakı rolundan utanmayan Mustafa Hacıbəyli dövlətin gördüyü meqaişlərə kölgə salmağa çalışır.

Amma bu da iflasa məhkumdur.

Adamın şikayətinə baxın - “bütün azad edilmiş ərazilər üçün xas olan hal - addımbaşı yoxlamalardır. İki gündə yoldakı postlarda 7 dəfə sənədlərimizi, 3 dəfə bəqajımızı (yükümüzü) yoxladılar. Addımbaşı kameralar quraşdırılıb...”

Şuşa-Xankəndi yolundakı yoxlamalara ironiya edən bu şəxs mahiyyət etibarilə 1990-cı illərin xaosunun “məhsulu” olduğunu bir daha ortaya qoyur. Bəli, dövlət həmin ərazilərdə mühüm postlar qurub və yoxlamalar edir. Bu, heç də Mustafa Hacıbəylinin şəxsinə aid bir məsələ deyil - bu təhlükəsizlik məqsədi ilə edilir. Bundan “şou” düzəltmək isə aleksitimistlərin görəcəyi bir işdir.

Beləliklə, redikül müxalifət harda olmasından asılı olmayaraq ancaq mənfəətlərə yüklənir - hətta şərt-böhtən gücünə olsa belə. Mustafa Hacıbəyli kimi - uğurumuza, qürurumuza, qələbəmizə sevinə bilməyənlər kimi...

MƏNSUR

İran - Qərb bloku: Çatlar dərinləşir

ABŞ və İsrail tərəfindən İrana qarşı həyata keçirilən 12 günlük müharibədən sonra qonşu ölkənin nüvə proqramı ətrafında gərginlik yenidən artıb. Bugünlərdə İranın xarici işlər naziri Abbas Əraqçi bildirib ki, Tehran hakimiyyəti sanksiyaların bərpası fonunda “Avropa üçlüyü” ölkələri (Böyük Britaniya, Almaniya və Fransa) ilə İranın nüvə probleminə dair danışıqları bərpa etmək üçün heç bir səbəb görmür. “İran üç Avropa dövləti ilə danışıqların

bərpası üçün heç bir səbəb görmür və münasibətlərini yalnız milli maraqlar və müstəqil siyasətlər əsasında qurur”, - deyər Abbas Əraqçi vurğulayıb.

İranın XİN rəsmisinin bu bəyanatı Tehran-la Brüssel və bütövlükdə Qərb bloku arasında körpülərin yandırılması anlamına gəlir. Bəs buna səbəb nədir? Niyə 12 günlük müharibədən sonra İranın nüvə proqramı ilə bağlı başlanan danışıqlar yenidən dalana dırənib?

Uğursuzluqla nəticələnən nüvə danışıqları

Sualların cavabı olaraq bildirmək yerinə düşər ki, BMT və Amerika Birləşmiş Ştatları (ABŞ) başda olmaqla Qərb bloku rəsmi Tehrana nüvə silahı əldə etmək imkanını birmənalı şəkildə tanıdır. 12 günlük müharibəyədək qonşu ölkənin uranın zənginləşdirilməsində əhəmiyyətli irəliləyişə nail olduğu bildirilirdi. Vurğulanırdı ki, İranda zənginləşdirilmiş uran bir neçə nüvə başlığı hazırlamaq üçün kifayətdir. 12 günlük müharibə də məhz İranın nüvə obyektlərini sıradan çıxarmağa hesablanmışdı. Lakin ABŞ qısamüddətli müharibədə İranın nüvə arsenalını sıradan çıxartmaq hədəfinə çatdığını bildirər, bunu təsdiqləyəcək konkret faktlar təqdim etmədi. Hərçənd ki, beynəlxalq ictimaiyyət bu xüsusda suallar ünvanlamaqda tam haqlıdır. Eyni zamanda, İran rəsmilərdən gələn açıqlamalar da 12

günlük müharibənin səmərəliliyinə şübhələr artırır.

Beləliklə, qısamüddətli müharibədən sonra İranın nüvə proqramı ilə bağlı danışıqların rəvan gedəcəyi və yekdil razılaşmanın əldə olunacağı gözlənilsə də, bu, baş vermədi. Danışıqlar həm Beynəlxalq Atom Enerjisi Agentliyi (BAEA), həm də ABŞ müstəvisində uğursuzluğa düşər olub. Xatırladaq ki, 2025-ci ildə İran-ABŞ nüvə danışıqlarının beş raundu heç bir razılaşma olmadan başa çatıb. Artıq Tehran BAEA ilə də əməkdaşlığa rəsmi şəkildə xitam verib. Rəsmi Tehran bunun Qərbin “ədalətsiz və birtərəfli addımı” ilə bağlı olduğunu bildirir. Söhbət İranla BAEA arasında Misirdə əldə olunmuş razılaşmanın dayandırılmasından gedir. İranın Ali Milli Təhlükəsizlik Şurası müvafiq qərarı BMT-də Tehrana qarşı sanksiyalara dair səsvermə fonunda sentyabrın son günlərində verib. Qərarla bağlı verilən bəyanatda qeyd olunub ki,

Xarici İşlər Nazirliyinin agentliklə əməkdaşlığına və böhranın həlli ilə bağlı təklif olunan planlara baxmayaraq, Avropa ölkələrinin hərəkətləri səbəbindən BAEA ilə qarşılıqlı fəaliyyət dayandırılacaq.

Bu, Tramp administrasiyasının İran neftini almağa davam edən Çin neftayırma zavodlarını hədəf aldığı dördüncü sanksiyalar paketidir. Yeni tədbirlər iyul və avqust aylarında İran neftinin ixracında əsas vasitəçiləri hədəf alan sanksiyaları tamamlayır.

İrana qarşı sanksiyalar həmçinin Avropa İttifaqından (Aİ)

gəlib. Belə ki, Avropa İttifaqı Şurası İrana qarşı 2015-ci ildə dayandırılmış bir sıra sanksiyaların sentyabrın 29-dan qismən bərpasına qərar verib. Bu təşəbbüs isə “Avropa üçlüyü” dövlətlərindən gəlib. “Bu gün Avropa İttifaqı Şurası, 2015-ci ildə Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planının (BHFP) qüvvəyə minməsindən sonra dayandırılmış, İranın nüvə fəaliyyətləri ilə bağlı bir sıra məhdudlaşdırıcı tədbirlərin bərpasına razılıq verib”, - deyər qurumun yaydığı bəyanatda bildirilir.

Xatırladaq ki, 2015-ci ildə İran ilə “altılıq” (ABŞ, BMT TŞ-nin daimi üzvləri və Almaniya) arasında imzalanmış Birgə Hərtərəfli Fəaliyyət Planı çərçivəsində, Tehran nüvə proqramını məhdudlaşdırmağı, əvəzində isə ona qarşı tətbiq olunan sanksiyaların aradan qaldırılmasını öhdəsinə götürmüşdü. ABŞ 2018-ci ildə birtərəfli qaydada razılaşmadan çıxıb. İndi isə razılaşmada yer alan digər dövlətlər də İrana mənasızlaşdırıcı sanksiyaların geri qaytmasına “hə” deyiblər.

İranı qarşıdakı dövrdə çətin sınaq gözləyir. Təzyiqlərin əsas məqsədi Tehrani nüvə proqramı ilə bağlı onun qarşısına qoyulan şərtləri yerinə yetirməyə məcbur etməkdir. Qonşu ölkənin çətin sınaqdan necə çıxacağını isə zaman göstərəcək.

Mübariz ABDULLAYEV

Niyə getmişdi, niyə gəldi?

Fransada V respublikanın höyatında heç bir sağlam təhlillə uzlaşmayan hadisələr baş verir. Əslində, söhbət Makron iqtidarının üzləşdiyi və sonu görünmə-

yən siyasi böhrandan gedir. Baş verənlər nəinki yalnız Makron hakimiyyəti, eləcə də bütövlükdə V respublikanın taleyi üçün real təhdidlər anlamında qəbul edilir.

Bir neçə gün bundan əvvəl istefa verən Sebastyan Lekornyu yenidən Fransanın Baş naziri təyin edilib

Bugünlərdə Makron Sebastyan Lekornyu yenidən Fransanın Baş naziri təyin edib. “Respublika prezidenti Sebastyan Lekornyu Baş nazir təyin etdi və ona hökuməti formalaşdırmaq tapşırığı verdi”, - deyər Yelisey Sarayının

Nazirliyinin rəhbəri vəzifəsini tərk edən Bruno Retayonun yeni hökumətin işində iştirakdan imtina etməsinə hörmətlə yanaşır.

Bir neçə günlük fasilədən sonra vəzifəsinə qayıdan Sebastyan Lekornyu hökumət böhranlarını şortləndirən

Baş nazirin anlaşılmaz istefası və müəmmalı qayıdışı

əlavə təfərrüatın verilmədiyi qısa bəyanatda bildirilir.

Bir neçə gün bundan əvvəl istefa verdikdən sonra missiyanın başa çatdığını və Baş nazir postuna bir daha qayıtmayacağını bəyan edən Lekornyunun özü də “X”dəki hesabında təyinatı təsdiqləyib. Siyasətçi ilin sonuna qədər büdcəni formalaşdırmaq və “fransızları qıcıqlandıran” və “Fransanın imicinə xələl gətirən” siyasi böhrana son qoymaq üçün dövlət başçısının təklifini vəzifə borcu ilə qəbul etdiyini bildirib. “Mən bu missiyanın uğurlu olmasını təmin etmək üçün hər şeyi edəcəyəm”, - deyər o yazıb.

Artıq Sebastyan Lekornyu yeni hökuməti formalaşdırıb. Yelisey Sarayından verilən məlumata əsasən, Jan-Noel Barrot xarici işlər naziri vəzifəsində qalıb, keçmiş əmək və səhiyyə naziri Ketrin Votrin silahlı qüvvələr naziri olub, Paris polisinin prefekti Loran Nunes isə daxili işlər naziri təyin edilib. İqtisadiyyat və maliyyə, sənaye və rəqəmsal suverenlik naziri Rolan Leskyur və ədliyyə naziri Jerald Darmen də öz portfellerini saxlayıblar. Yeni hökumətdə 34 nazir fəaliyyət göstərəcək.

Xatırladaq ki, Sebastyan Lekornyu birinci dəfə Baş nazir postuna əvvəlki hökumət başçısı Fransua Bayruya parlamentdə etimadsızlıq səsverməsindən sonra gəlib. O, cəmi 27 gündən sonra istefaya getmək qərarını açıqlayıb və budur, istefaya gedərkən “bir daha Baş nazir vəzifəsinə qayıtmayacağam” deyər Sebastyan Lekornyu yenidən hökumətin sükanı arxasındadır. Sual yaranır: Niyə getmişdi, niyə gəldi? Anlaşılmaz istefanın və müəmmalı qayıdışın gerçək səbəbləri nədir?

Fransanın nüfuzuna ciddi xələl gətirən ardıcıl hökumət böhranları ilk növbədə ölkədəki siyasi xaosdan və getdikcə dərinləşən sosial-iqtisadi böhrandan qaynaqlanır. Milli Assambleyada mərkəzçi koalisiyanın azlıqda qalması səbəbindən Makron Baş nazirləri konstitusiyanın tələbini pozmaqla, yəni parlament müzakirələri aparılmadan, səsvermə keçirilmədən şəxsən özü təyin etmək məcburiyyətində qalıb. Öz növbəsində parlament çoxluğuonun mövqeyinin nəzərə alınmaması və təyinatların demokratiyanın pozulması ilə həyata keçirilməsi ciddi narazılıqlar yaradır.

Vəziyyətin ciddiliyini nəzərə alan Sebastyan Lekornyu ölkənin siyasi partiyalarının təsirindən azad bir hökumət formalaşdırmaq niyyətində olduğunu açıqlayıb. “Parlamentdə qüvvələr nisbətində uyğun gələn hökumət lazımdır. Kabinet azad olmalıdır”, - deyər Baş nazir bildirib. O əlavə edib ki, sağçı Respublikaçılar partiyasının lideri və Fransa Daxili İşlər

siyasi səbəbləri aradan qaldırmağa çalışsa da, iqtisadi problemlərin həlli ilə bağlı konkret proqramını ortaya qoymur. Ölkədə hökumətlər dəyişsə də, problemlər qalır. Makronun komandasının 2018-ci ildən bəri davam etdirdiyi sərişsiz siyasət ölkəni 3,4 trilyon avroluq böyük dövlət borcu ilə üz-üzə qoyub.

Eyni zamanda, büdcə kəsirinin hədsiz dərəcədə çox olması da ciddi narahatlıq yaradır. Bir-birini əvəzləyən hökumətlər borc yükünün və büdcə kəsirinin azaldılmasının asan yolunu sət qənaət rejiminə keçiddə görürlər ki, bu da birmənalı qarşılanmır.

Yeni hökumət parlament etimadsızlığı ilə üz-üzə

Sebastyan Lekornyunun yeni formalaşan hökuməti hələ fəaliyyətə başlamadan ciddi siyasi gərginliklə üz-üzə qalıb. Belə ki, onun 2-ci hökuməti də parlament etimadsızlığı ilə üzləşsə bilər.

Yeni hökumət elan edilən kimi Fransanın solçu müxalifəti Lekornyu hökumətinə qarşı ciddi mövqə sə-

giləyib. Əyilməz Fransa (La France Insoumise-LFI) fraksiyasının rəhbəri Matild Pano sosial şəbəkədə mövqeyini belə ifadə edib: “Yeni gələnlərə bir tövsiyə: qutularınızı çox tez açmayın. Sensura gəlir. Ardınca da Makronun gedişi”.

Artıq partiya hökumətə qarşı etimadsızlıq səsverməsi haqqında qətnamə layihəsinə qeydiyyata alıb. Bununla bağlı məlumat verən Matild Pano paylaşımında aşağıdakıları bildirib: “Biz Lekornyu - 2 hökumətinin süqutuna səbəb olacaq etimadsızlıq səsverməsi haqqında qətnamə təqdim etdik!”

İfrat sağçı Milli Birlik (Rassemblement National) partiyasının lideri Marin Le Pen də bu mövqeyə qoşularaq, hökumətin “sensuraya məruz qalacağını” bildirib və rəsmi sensura təklifi təqdim ediləcəyini açıqlayıb.

Sosialistlərin lideri Olivye For sadəcə “No comment...” (Şərhiz) yazmaqla kifayətlənib, ekoloqların rəhbəri Marin Tondelye isə hökumət tərkibi haqqında danışmaqdan imtina edib. Yeni hökumətdə təmsil olunan Respublikaçılar (Les Republicains-LR) partiyasının üzvləri ilə bağlı da daxili böhran yaşanır. Partiyanın verdiyi rəsmi bəyanatda deyilir: “Yeni hökumətə daxil olan LR üzvləri artıq partiyamıza aid sayıla bilməzlər”.

Mübariz FEYZİLİ

Geri qayıdan sanksiyalar

Nəticədə, İrana qarşı sanksiyalar yenidən gündəmə gəlib. BMT məlum dinləmələrdən sonra İrana qarşı genişmiqyaslı sanksiyaları son 10 ildə ilk dəfə olaraq bərpa edib. Bura Təhlükəsizlik Şurasının İrana qarşı tətbiq etdiyi silah embarqosu və digər sanksiyalar daxildir. Sanksiyalar İranın nüvə və ballistik raket proqramları ilə bağlı əməliyyatları qadağan edir. Eyni zamanda, İran neftinin ixracı həcmində məhdudiyyət tətbiq olunur.

Paralel şəkildə, ABŞ Maliyyə Nazirliyi İran neftinin və mayeləşdirilmiş təbii qazının (LNG) satışını və nəqli ilə məşğul olan 50-dən çox fiziki və hüquqi şəxsə, eləcə də gəmilərə məhdudiyyətlər tətbiq edərək İrana qarşı sanksiyaları genişləndirib. Verilən məlumata görə, bu qurumlar milyardlarla dollar dəyərinə neft və neft məhsullarının ixracına şərait yaradıb, İrana xeyli gəlir gətiriblər və ABŞ üçün təhlükə yaradan terror qruplaşmalarına dəstək veriblər. Sanksiyalar İran LNG-sinin satışından əldə edilən yüz milyonlarla dolların dövryyəsinə təmin edən şəbəkəni, iyirmiyə yaxın “kölgə” gəmisinin istismarını, Çində neft terminalını və digər fəaliyyətlərə yönəlib.

Aİ-də yeni sərhəd yoxlanışı...

Bundan kim faydalanacaq?

Avropa İttifaqı yeni sərhəd yoxlanış mexanizmini tətbiq edir. Bu mexanizm müasir tələblərə cavab verən elektron sistemi içərişində fəaliyyət göstərəcək. Belə ki, oktyabrın 12-dən etibarən Avropa İttifaqında birliyə üzv olmayan ölkələrin vətəndaşları üçün nəzərdə tutulmuş avtomatlaşdırılmış yeni elektron sərhəd sistemini (Entry/Exit System - EES) tətbiqinə başlanılıb. Aİ-nin Miqrasiya və Daxili İşlər İdarəsi bildirir ki, bu sistem vasitəsilə həmin şəxslər 27 Avropa ölkəsinin xarici sərhədini keçdikdə onların məlumatları elektron şəkildə qeydiyyata alınacaq. EES şəxsin adını, səfər sənədi məlumatlarını, biometrik göstəriciləri (barmaq izləri və üz təsviri), həmçinin giriş və çıxış tarixini və yerini tam şəkildə qeyd edəcək. Növbəti səfərlərdə artıq yalnız üztanıma biometrik sistemi kifayət edəcək. Ölkəyə girişdən imtina halları barədə məlumatları da qeyd edəcək EES 27 Avropa ölkəsində 6 ay ərzin-

də mərhələli şəkildə tətbiq olunacaq. Bu müddətdə sərhəd orqanları Aİ-yə üzv olmayan vətəndaşların məlumatlarını tədricən sistmə daxil edəcəklər. Gələn il aprelin 10-dan etibarən EES pasportlara əl ilə möhür vurulması sistemini tam əvəz edəcək. Yeni sistem üzv ölkədə icazə verilən qalma müddətini aşan şəxslərin avtomatik aşkarlanmasına imkan verəcək. Bu sistem avtomatlaşdırılmış sərhəd nəzarəti və özünəxidmət terminallarının daha geniş tətbiqinə imkan yaradacaq ki, bu da səmərəliliyi artırmaqdır. Bununla yanaşı, sistem Aİ-yə üzv olmayan vətəndaşların səyahət prosesini asanlaşdıracaq, müddəti aşan qalma və saxta sənədlərdən istifadə hallarını daha sə-

yan və səyahət edən insanların təhlükəsizliyini artırmaqdır. Bununla yanaşı, sistem Aİ-yə üzv olmayan vətəndaşların səyahət prosesini asanlaşdıracaq, müddəti aşan qalma və saxta sənədlərdən istifadə hallarını daha sə-

mərəli şəkildə müəyyənləşdirəcək. Artıq Aİ-nin 3 üzv ölkəsi - Almaniya, Lüksemburq və Estoniya bu sistemi işə salıb. Digər üzv ölkələrdə də tezliklə bu sistemin tətbiq olunacağı gözlənilir.

Düzgün, amma gecikmiş addım

Məsələ ilə bağlı politoloq İlqar Vəlizadə “Yeni Azərbaycan” qəzetinə şərhində qeyd edib ki, Aİ-nin yeni sərhəd yoxlanış mexanizmi heç bir mənfi nəticəyə səbəb olmayaacaq. Onun sözlərinə görə, bu, Aİ-də miqrasiya və təhlükəsizliklə bağlı məsələlərdə şəffaflığı təmin edəcək.

“Aİ-nin öz sərhəd yoxlanış mexanizmində bu kimi dəyişikliklər etməsi bütün hallarda müasir miqrasiya siyasətinin kriteriyalarına uyğun bir tədbirdir. Miqrasiya ilə bağlı məsələlərdə sənədləşdirmə işlərinin təkmilləşdirilməsi, xüsusilə yeni elektron sistem çərçivəsində aparılması təqdirəlayiq addımdır.

Bu sistem Aİ-dən kənar bir çox ölkələrdə, eləcə də Azərbaycanda çoxdan tətbiq olunub və ölkəyə daxil olan və ya ölkədən çıxan xarici ölkə vətəndaşlarının məlumatlarının yoxlanılması elektron qaydada həyata keçirilir. Düzünü desək, Avropa İttifaqı bu istiqamətdə addım atmaqda gecikib,” - deyər İ.Vəlizadə əlavə edib ki, yeni sistem Aİ-də bir sıra problemləri həll edəcək: “Aİ-nin sərhəd yoxlanışlarında avtomatlaşdırılmış mexanizm tətbiq etməsi nəinki qeyri-qanuni miqrasiyanın qarşısını alacaq, hətta Aİ-yə xarici turist axımını və işgüzar səfərləri asanlaşdıracaq, yəni Aİ-nin hər hansı üzv ölkəsinə səfər edən turistlər və iş adamları heç bir çətinliklə üzləşməyəcəklər. Aİ-nin bütün üzv ölkələrində bu sistem qüvvəyə minəndən sonra sərhəd yoxlanışlarında bir çox çətinliklər aradan qalxacaq. Sərhəd yoxlanışlarının avtomatlaşdırılması qaydada aparılması Aİ-nin miqrasiya siyasətinə, habelə üzv ölkələrdə daxili təhlükəsizliyin təminatına müsbət təsir göstərəcək. Həm Aİ-nin özü, həm də qurum ilə sıx təmasları olan ölkələr bundan faydalanacaqlar”.

Yunis ABDULLAYEV

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955,
0552004544
“Azərmətbuatayımı” ASC - 0124411991,
0124404694
“Səma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100,
0504560835

“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Bakmətbuat” MMC - 0124314313
“Ziya LTD” MMC - 0124977696,
0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Kibertəhlükəsizlikdə gender balansı...

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Gender, ailə və demoqrafiya məsələlərinin işıqlandırılması” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Konfransda çıxış edən Avropa İttifaqının (Aİ) Azərbaycanı nümayəndəliyinin

Qadınların bu sahədə rolu artırılır

Oktyabrın 11-də Bakıda “Women in Cyber - Qadınların səsi, kibertəhlükəsizlikdə dayanıqlığın güclənməsi” adlı beynəlxalq konfrans təşkil olunub. Tədbir “Femmes

Digitales - Supporting Women in Tech” İctimai Birliyi və Estoniyanın Elektron Hökumət Akademiyası (e-Governance Academy, eGA) tərəfindən təşkil olunub. Konfransın

əsas tərəfdaşları kimi Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti (XRİTDX) və Azərbaycan Kibertəhlükəsizlik Təşkilatları Assosiasiyası (AKTA) çıxış edib.

Tədbirin açılış mərasimində çıxış edən XRİTDX-nin Baş idarə rəisinin müavini Tural Məmmədov qadınların kibertəhlükəsizlik sahəsində

iştirakının və liderlik potensialının gücləndirilməsinin əhəmiyyətini vurğulayıb. O, qeyd edib ki, qadınların kibertəhlükəsizlikdə liderliyini təşviq etməklə region üçün daha təhlükəsiz, ağıllı və inklüziv gələcəyə sərmayə qoyulur. Eləcə də T.Məmmədov müasir dövrdə qadınların kibertəhlükəsizlik və informasiya texnologiyaları sahəsində artan rolunun milli və regional inkişaf gündəliyində prioritet istiqamətlərdən biri olduğunu vurğulayıb.

300-dən çox iştirakçı ilə...

Tədbir çərçivəsində kibertəhlükəsizlik sahəsində qadınların rolunun artırılması, böhran dövrlərində rəqəmsal dayanıqlığın gücləndirilməsi, regional əməkdaşlıq və ictimai etimadın möhkəmləndirilməsi məsələləri ətrafında müzakirələr aparılıb. Kon-

fransda regionun müxtəlif ölkələrindən olan 300-dən çox iştirakçı - kibertəhlükəsizlik mütəxəssisləri, dövlət rəsmiləri, akademiklər və gənc mütəxəssislər iştirak ediblər.

Tədbirin məqsədi qadın kibertəhlükəsizlik mütəxəssisləri arasında peşəkar əlaqələrin qu-

rulması, region ölkələri ilə Avropa İttifaqı arasında əməkdaşlığın dərinləşdirilməsi, liderlik bacarıqlarının inkişaf etdirilməsi

“Kibertəhlükəsizlikdə daha çox peşəkar qadın görmək istəyirik”

“Femmes Digitales” şirkətinin sədri Jana Krimpe bildirib ki, kibertəhlükəsizlikdə bağlı bütün çağırışları və problemləri yalnız dialoq və qarşılıqlı əməkdaşlıq yolu ilə həll

və davamlı bilik mübadiləsi üçün platforma formalaşdırmaq olub. Eyni zamanda, konfrans iştirakçılara mədəni mübadilə, müxtəlif iş mühitlərində qarşılıqlı təcrübə öyrənmək və peşəkar inkişaf üçün konkret addımlar müəyyənləməyə imkan yaradıb.

etmək mümkündür. Onun sözlərinə görə, qadınlar həm ana, həm bacı kimi ölkənin müdafiəsində mühüm rol oynayırlar: “Siz övladlarınıza cihazlardan və sosial medianı düzgün istifadə etməyi öyrədə bilərsiniz. Bu, cəmiyyətə doğru mesajları ötürmək üçün çox vacibdir. Siz bu sahədə nümunə göstərən, dəyişiklik yaradan liderlərsiniz. Əlbəttə, biz kibertəhlükəsizlikdə daha çox peşəkar qadın görmək istəyirik”. O, əlavə edib ki, məhz bu məqsədlə tədbirə müxtəlif ölkələrdən - Estoniyadan, Moldovadan, Ukraynadan, Birləşmiş Ərəb Əmirliklərindən, Gürcüstandan və digər ölkələrdən çoxsaylı, peşəkar iştirakçılar dəvət olunub: “Əlaqə qurun, söhbətləşin, təcrübə mübadiləsi edin. Çünki kibertəhlükəsizlikdə ən vacib amil insanlardır. Problemləri insanlar yaradır, lakin onları yeno də insanlar həll edir”.

Yeganə

Bir ölçü, min imkan...

Standartlar keyfiyyətin və etibarlılığın təminatçısıdır

Gündəlik həyatımızda istifadə etdiyimiz hər bir məhsul, içdiyimiz su, sürdüyümüz avtomobil, istifadə etdiyimiz telefon və ya aldığımız dərman müəyyən standartlara əsaslanır. Əgər bu standartlar olmasaydı, dünyanın müxtəlif yerlərində istehsal olunan məhsullar bir-birinə uyğun gəlməz, beynəlxalq ticarət xaosla çevrilirdi. Belə ki, standartlaşdırma bəşəriyyətin ortaq dili, elmin və texnikanın vəhətdir. Məhz bu vəhəddə sayəsində bir ölkədə istehsal olunan cihaz digər ölkədə problemsiz işləyir, program təminatları, enerji sistemləri, rabitə vasitələri bir-birini tamamlayır.

İqtisadi-mədəni inkişafın və insanların həyat səviyyəsinin daimi olaraq yüksəlməyə meyli istehsal olunan məhsul və xidmətlərin keyfiyyətinə nəzərdən də əhəmiyyətini artırır. Zəruri bir institusional fəaliyyət kimi standartlaşdırma da bu mənada, bütün dünyada tarixi təkamül yolu keçərək istər beynəlxalq miqyasda, istərsə də ölkəmizdə iqtisadi inki-

şafın mühüm amillərindən birinə çevrilir. Məhsul və xidmətlərin rəqəbat qabiliyyətinin artması, insanların sağlamlığının qorunması və eləcə də ekoloji problemlərin də uğurlu həllini təmin edən standartlaşdırma işi nəticəsində müasir istehlakçını həmişə maraqlandıran keyfiyyət, komfort və təhlükəsizlik məsələləri öz həllini tapmış olur. Məhz bu məsələlərin diqqətə alınması və onların davamlılığının təmin olunması mühüm problemlərdir və bunun aradan qaldırılması üçün Beynəlxalq Standartlaşdırma Təşkilatı tərəfindən (ISO) beynəlxalq standartlar müəyyən edilmişdir.

ISO 1946-cı il oktyabrın 14-də standartlaşdırma üzrə milli qurumların fəaliyyət güclərinin birləşdirilməsi və işlərinin koordinasiyaasının həyata keçirilməsi məqsədilə 25 ölkə nümayəndələrinin Böyük Britaniyanın paytaxtı Londonda toplaşması ilə yaradılıb və rəsmi olaraq 1 il sonra fəaliyyətə başlayıb. 14 oktyabrın Beynəlxalq Standartlaş-

dırma Günü kimi qeyd olunması ISO-nun prezidenti Faruk Sunterin (Türkiyə) təşəbbüsü ilə 1970-ci ildən qərara alınıb. Bu günün məqsədi standartlaşdırmanın global iqtisadiyyat üçün əhəmiyyəti haqqında məlumatlılığı artırmaqdır. Dünyanın bir çox yerində Beynəlxalq Standartlaşdırma Günü münasibətilə müxtəlif formada tədbirlər, sərgilər, maarifləndirici seminarlar və konfranslar keçirilir.

Əsas məqsəd nədir?

İstehsalın effektivliyinin artırılması, istehlakçılara çatdırılan mal, məhsul və xidmətlərin keyfiyyətinin yüksəldilməsi, insan sağlamlığının qorunması istiqamətində təhlükəsizlik normalarının daha da təkmilləşdirilməsi, ətraf mühitin qorunması və digər məsələlər standartlaşdırmanın əsas məqsədləridir.

Hər hansı bir beynəlxalq standart təklifinin qəbulu prosesi konkret sahədə müəyyən bazar ehtiyacına cavab verən layihənin hazırlanmasından başlayır, daha sonra üzv dövlətlərin nümayəndələri təklifi müzakirə edir və səs verirlər. Bu proses təxminən 3 il çəkə bilər. Bütün standartlar sistemi əməkdaşlıq üzərində qurulub.

Beynəlxalq standartlar işi daha səmərəli yerinə yetirmək üçün praktik həllər təklif edir. Məsələn, biz hazırda dünyanın istənilən ölkəsində saatın neçə olduğunu və ya ümumiyyətlə, bu gün ayın neçəsi olduğunu asanlıqla öyrənməyə bilərik. Kağızın müəyyən

ölçülərdə istehsalı buraxılması, hər bir ölkənin valyuta üçün öz standartlarını işləyib hazırlaması və s. hər biri beynəlxalq standartlara daxildir. Bu standartlardan istifadə etməklə bəz holları bir hissəsi olur.

Beynəlxalq standartlar bu gün avtomobiləndə tutmuş telekommunikasiyaya qədər bütün texnologiyaların inkişafını təmin edir, ticarətdə texniki maneələri aradan qaldırır və təchizat zəncirlərini təkmilləşdirir. İqtisadiyyatın inkişafında da standartlaşdırmanın rolu böyükdür. Bu standartlara uyğunluq istehlakçılara da kömək edir. Onlar məhsulların təhlükəsiz və ətraf mühit üçün yaxşı olduğunu bilirlər. Standartlar inam yaradır və bunlara sahib olmaqla həyatımızın nə qədər yaxşılaşdığını görə bilərik. Məsələn, beynəlxalq standartlardan və sənayeləşmədən öncə orijinal istehsalçıya getmədən bir maşın və ya ehtiyat hissəsi əldə etməyin heç bir yolu yox idi. Lakin indi biz elektron cihaz alan zaman onun şəbəkələr və ətraf mühit elektron cihazlarla əlaqə yarada biləcəyini bilirik. Çünki onların hamısı bir sıra standart təzliklərlə işləyir. Avtomobillərimiz müəyyən yənəyən növü ilə işləyir, çünki ISO bu tip avtomobillər üçün standart təyin edir.

Azərbaycan standartlaşdırma təcrübəsi

Müstəqil, beynəlxalq qeyri-dövlət və qeyri-kommersiya təşkilatı olan ISO-da dünyanın 164 milli standartlaşdırma orqanı təmsil olunur. Azərbaycan Respublikası 7 iyul 2003-cü ildən Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Komitəsi (2003-2008-ci illərdə Standartlaşdırma, Metrologiya və Patent üzrə Dövlət Agentliyi) vasitəsilə tam hüquqlu üzv olaraq təmsil olunur. Hazırda yerli ekspertlərimiz ISO-nun 14 Texniki Komitəsində müşahidəçi və tamhüquqlu üzv

olaraq iştirak edir. Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu 2017-ci ilin dekabr ayından ISO-nun tamhüquqlu üzvüdür.

Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu respublikamızı beynəlxalq və regional təşkilatlarda milli standartlaşdırma qurumu kimi təmsil edir və ölkəmizdə standartlaşdırma siyasətini həyata keçirir. Bu qurum yerli istehsal məhsullarının keyfiyyət və təhlükəsizliyinin təmin edilməsi məqsədilə ölkəmizdə qüvvədə olan standartları təkmilləşdirir, beynəlxalq, Avropa, bir sıra qabaqcıl ölkələrin norma və standartlarına uyğunlaşdırır.

Məlumdur ki, Azərbaycan global proseslərin fəal iştirakçılarındandır. Azərbaycan Standartlaşdırma İnstitutu (AZSTAND) milli standartların beynəlxalq tələblərə uyğunlaşdırılması istiqamətində mühüm addımlar atır. Bu, həm yerli məhsulların keyfiyyətinin yüksəldilməsinə, həm də onların dünya bazarına çıxış imkanlarının genişlənməsinə şərait yaradır.

Standart - sadəcə bir sənəd deyil, keyfiyyətin, təhlükəsizliyin, etibarlılığın və inkişafın rəmzidir. Bu gün dünyamız texnologiyanın sürətlə dəyişdiyi, innovasiyaların həyatın bütün sahələrinə nüfuz etdiyi bir dövrdən keçir. Belə şəraitdə standartlar cəmiyyətin və sənayenin dayanıqlı inkişafı üçün bələdçi rolunu oynayır. Beləliklə, Beynəlxalq Standartlaşdırma Günü təkcə mütəxəssislərin deyil, hər birimizin bayramıdır. Çünki standartlar həyatımızı asanlaşdırın, təhlükəsizliyimizi qoruyan mühüm anlayışdır.

Yeganə BAYRAMOVA

İtmişdir

Elm və Təhsil Nazirliyi Kəlbəcər rayon 106 nömrəli tam orta məktəbi tərəfindən Nadirova Minoş Şikar qızına verilmiş 9 illik təhsil haqqında şəhadətnamə itdiyi üçün etibarsız sayılır.

Azercell-in kibertəhlükəsizlik komandası “CİDC-2025 - Critical Infrastructure Defence Challenge” yarışında böyük uğur qazandı!

“Cybercell” 25 komanda arasında vitse-çempion oldu

Azərbaycan Respublikasının Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidməti və Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətinin birgə təşkilatçılığı ilə 9-10 oktyabr tarixlərində Bakıda keçirilən “CİDC 2025 - Critical Infrastructure Defence Challenge” kibertəhlükəsizlik tədbiri başa çatıb.

Tədbir çərçivəsində təşkil olunan “Ağıllı şəhərlərdə kibermühərribə” yarışında Azercell Telekom-u təmsil edən “Cybercell” komandası yüksək peşəkarlıq nümayiş etdirərək vitse-çempion adını qazanıb. İki gün davam edən müsabiqədə mobil operatorun Təhlükəsizlik Departamentinin mütəxəssisləri kibertəhlükəsizlik üzrə real ssenarilər əsasında hazırlanan tapşırıqları uğurla yerinə yetiriblər.

Tədbir 20 yerli və ilk dəfə olaraq 5

xarici komandanı - Birləşmiş Ərəb Əmirlikləri, Özbəkistan, Moldova, Qırğızstan və Tacikistandan olan iştirakçıları bir araya gətirib. Yarışın məqsədi dövlət qurumları, kritik infrastruktur obyektləri, bank və telekommunikasiya sektorlarını təmsil edən komandalər arasında kibercümlərə qarşı müdafiə qabiliyyətinin artırılması, eləcə də böhran vəziyyətlərində informasiya sistemlərinin effektiv idarə olunması və milli kibertəhlükəsizlik potensialının inkişaf etdirilməsi olub.

CİDC-2025 çərçivəsində keçirilən kibertəhlükəsizlik həlləri sərgisində 41

yerli və xarici şirkət informasiya təhlükəsizliyi, risklərin idarə olunması və şəbəkə müdafiəsi istiqamətlərində son texnoloji yeniliklərini nümayiş etdirib. Sərgidə Azercell-in nümayiş etdirdiyi innovativ həllər iştirakçılar və qonaqlar tərəfindən böyük

maraqla qarşılanıb.

Azercell Telekom biznes müştərilərinə etibarlı kibertəhlükəsizlik həlləri təqdim etməklə yanaşı, bu sahədə peşəkar kadrların hazırlanması da xüsusi diqqət yetirir. Şirkət kibertəhlükəsizlik ekosisteminin inkişafına və ölkədə mütəxəssis potensialının gücləndirilməsinə töhfə verməyə davam edir.

Bakcell lotereyasında ilk “Zeekr 001” qalibə təhvil verildi!

İnnovasiya lideri Bakcell-in meqa lotereyasında ilk “Zeekr 001” artıq sahibinə çatdı. Süni intellektin seçimi ilə qalib olan Cəfər Cəfərzadə bu gün öz avtomobilini təhvil aldı.

Amma bu, hələ başlanğıcdır - qarşdakı həftələrdə daha 12 “Zeekr 001” şanslı qaliblərə təqdim olunacaq.

Bakcell abunəçiləri şans paketləri alaraq lotereyada iştirak edə bilərlər. Onlar hər gün “iPhone 17”, hər həftə “Zeekr 001”, fəndal isə “Porsche Cayenne” qazanmaq şansı əldə edirlər. Artıq 1 nəfər “Zeekr 001”, 6 nəfər isə “iPhone 17” qazanıb. Növbəti qalib sən ola bilərsən. Öz şansını indi artır! “Şans” paketini al və qaliblər sırasına qoşul. Şans paketləri:

- 1 AZN-lik “Şans” paketi - 3 şans + 10 şəbəkədaxili dəqiqə > *808#3#YES
- 5 AZN-lik “Şans” paketi - 25 şans + 100 şəbəkədaxili dəqiqə > *808#25#YES
- 20 AZN-lik “Şans” paketi - 150 şans + 400 şəbəkədaxili dəqiqə > *808#150#YES

Daha ətraflı məlumat üçün: lotereya.bakcell.com

Bakcell haqqında

Bakcell Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda şirkət üç milyon çox müştərinin yüksək keyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biri olan Bakcell süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir.

Bakcell müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən “NEQSOQ Holding” beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000. Üzviyər Hacıbəyli - 66

Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisenziya: N-B-317
Tiraj: 5007
Sifariş: 2105

“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayon filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələni və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilib.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayında nəşr olunur. Məsul nəvbətçi:

Yeganə Bayramova